

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ I – POSTANOWIENIA OGÓLNE	§ 1	ZAKRES ROZSZERZONY	§ 63
Definicje	§ 3	A. Odpowiedzialność cywilna pracodawcy	§ 64
Przedmiot i zakres ubezpieczenia	§ 4	B. Odpowiedzialność cywilna najemcy nieruchomości	§ 65
Ogólne wyłączenia odpowiedzialności Towarzystwa	§ 5	C. Odpowiedzialność cywilna najemcy rzeczy ruchomych ...	§ 66
Zawarcie umowy ubezpieczenia	§ 6	D. Odpowiedzialność cywilna z tytułu posiadania, użytkowania lub prowadzenia pojazdów mechanicznych nie podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej, w tym wózków widłowych ..	§ 67
Czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa	§ 7	E. Odpowiedzialność cywilna za podwykonawców	§ 68
Suma ubezpieczenia/gwarancyjna	§ 8	F. OC Kontraktowa	§ 69
Składka za ubezpieczenie	§ 9	G. OC za produkt rolno-spożywczy	§ 70
Zwrot składki	§ 10	H. Odpowiedzialność cywilna za przeniesienie chorób zakaźnych zwierząt	§ 71
Obowiązki Towarzystwa	§ 12	ROZDZIAŁ IV – UBEZPIECZENIE NASTĘPSTW NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW	
Obowiązki Ubezpieczającego	§ 13	Przedmiot i zakres ubezpieczenia	§ 72
Ustalenie wysokości odszkodowania	§ 16	Rodzaje i wysokość świadczeń	§ 74
Wypłata odszkodowania	§ 18	Wyłączenia odpowiedzialności	§ 75
Rozpatrywanie odwołań, skarg i zażaleń	§ 19	Suma ubezpieczenia	§ 76
Rozwiązywanie sporów	§ 22	Składka za ubezpieczenie	§ 77
Roszczenia regresowe	§ 23	Czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa	§ 78
Postanowienia końcowe	§ 24	Dodatkowe obowiązki Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub Uprawnionego	§ 79
POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW UBEZPIECZEŃ		Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości świadczenia następstw nieszczęśliwych wypadków	§ 80
ROZDZIAŁ II – UBEZPIECZENIE MIENIA OD WSZYSTKICH RYZYK		KLAUZULE DODATKOWE	
ZAKRES STANDARDOWY (all risks)		1. Klauzula – Automatyczne ubezpieczenie nowonabytych środków trwałych	
Przedmiot i zakres ubezpieczenia	§ 25	2. Klauzula – Dodatkowe koszty działalności	
Wyłączenia odpowiedzialności	§ 26	3. Klauzula – Gotówka w lokalu	
Suma ubezpieczenia	§ 28	4. Klauzula – Przenośny sprzęt elektroniczny	
Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania ...	§ 29	5. Klauzula – Przepięcia	
ZAKRES ROZSZERZONY		6. Klauzula – OC z tytułu prowadzenia usług agroturystycznych	
A. Ubezpieczenie szyb, kolektorów słonecznych i innych przedmiotów szklanych od stłuczenia	§ 33	7. Klauzula – OC z tytułu uczestnictwa w wystawach	
B. Ubezpieczenie mienia od dewastacji	§ 34	8. Klauzula – OC wzajemne	
C. Ubezpieczenie mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku oraz stałych elementów wykończeniowych budynków od kradzieży		9. Klauzula – Stempel bankowy i pocztowy	
Przedmiot i zakres ubezpieczenia	§ 35	10. Klauzula – Akty terrorystyczne	
Suma ubezpieczenia	§ 36	11. Klauzula – Reprezentanci	
Wyłączenia odpowiedzialności	§ 37	12. Klauzula – Katastrofa budowlana	
Wymogi zabezpieczenia mienia objętego ubezpieczeniem	§ 38	13. Klauzula – OC z tytułu zanieczyszczenia środowiska	
Dodatkowe obowiązki Ubezpieczającego	§ 41	14. Klauzula – Ubezpieczenie słomy złożonej w stogi na terenie gospodarstwa rolnego	
D. Ubezpieczenie mienia od rozmrożenia	§ 42	15. Klauzula – Przeniesienie mienia	
E. Ubezpieczenie sprzętu rolniczego w ruchu	§ 43		
F. Ubezpieczenie sprzętu rolniczego od kradzieży poza siedliskiem	§ 45		
G. Ubezpieczenie zwierząt gospodarskich od padnięcia i uboju z konieczności wskutek choroby	§ 49		
H. Ubezpieczenie mienia w transporcie krajowym (cargo) ...	§ 54		
ROZDZIAŁ III – UBEZPIECZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ			
ZAKRES STANDARDOWY			
Przedmiot i zakres ubezpieczenia	§ 57		
Wyłączenia i ograniczenia szczególne	§ 58		
Suma gwarancyjna	§ 59		
Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania ...	§ 60		
Wypłata odszkodowania	§ 62		

ROZDZIAŁ I POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

1. Na podstawie niniejszych ogólnych warunków ubezpieczenia, zwanych dalej OWU, Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”, zwane dalej Towarzystwem, zawiera z Ubezpieczającym umowę ubezpieczenia „Bezpieczny AgroBiznes”.
2. W porozumieniu z Ubezpieczającym, do umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia dodatkowe lub odmienne od ustalonych w niniejszych OWU z zastrzeżeniem, że wszelkie zmiany będą w formie pisemnej odnotowane na polisie, w formie klauzul lub załączników do polisy.
3. Ubezpieczający może zawrzeć umowę ubezpieczenia na cudzy rachunek. W takim przypadku postanowienia niniejszych OWU dotyczące Ubezpieczającego odnoszą się do Ubezpieczonego, z wyjątkiem obowiązku zapłaty składki ubezpieczeniowej.
4. Zarzut Towarzystwa mający wpływ na jego odpowiedzialność może być podniesiony również przeciwko Ubezpieczonemu.

§ 2

Ubezpieczającym może być Członek Towarzystwa lub osoba przystępująca do Towarzystwa.

Definicje

§ 3

Użyte w niniejszych OWU określenia oznaczają:

- 1) **akcja ratownicza** – działania mające na celu ratowanie ubezpieczonego mienia, w związku z wystąpieniem wypadków ubezpieczeniowych objętych umową ubezpieczenia, w szczególności działania straży pożarnej i Policji,
- 2) **akt terrorystyczny** – czyn jakiegokolwiek osoby lub grupy osób, zarówno działających samodzielnie jak i w imieniu lub w powiązaniu z jakąkolwiek organizacją lub rządem, z włączeniem lecz bez ograniczenia do użycia siły lub przemocy i/lub groźby ich użycia, popełniony z przyczyn politycznych, religijnych, ideologicznych lub etnicznych z zamiarem wywarcia wpływu na jakikolwiek rząd i/lub wywołania uczucia zagrożenia w społeczeństwie lub jakiegokolwiek jego części,
- 3) **awaria** – stan niesprawności:
 - a) wynikający z przyczyn wewnętrznych pochodzenia optycznego, elektrycznego, elektronicznego, mechanicznego, hydraulicznego lub pneumatycznego, w szczególności będący wynikiem przekroczenia stanu granicznego,
 - b) spowodowany błędem projektowym, wadą produkcyjną (wykonania, montażu), wadą materiału, niewłaściwą eksploatacją, zużyciem technicznym, zesterzeniem lub wyjątkowymi warunkami otoczenia (warunkami niezgodnymi z zaleceniami producenta), uniemożliwiający prawidłowe funkcjonowanie lub uruchomienie,
- 4) **budowla** – trwale związany z gruntem obiekt budowlany nie będący budynkiem wraz z instalacjami i urządzeniami, stanowiący całość użytkową i spełniający przeznaczone mu funkcje,
- 5) **budynek** – obiekt budowlany trwale związany z gruntem, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych, posiadający fundamenty i dach, wraz z instalacjami i urządzeniami technicznymi,
- 6) **dewastacja (wandalizm)** – celowe zniszczenie, uszkodzenie ubezpieczonego mienia przez osoby trzecie,
- 7) **dozór** – czynności wynikające z zawartej umowy dotyczące ochrony mienia realizowane w formie bezpośredniej ochrony fizycznej lub zabezpieczenie techniczne polegające na montażu urządzeń i systemów alarmowych sygnalizujących zagrożenie chronionego mienia wyznaczonym służbom patrolowo-interwencyjnym,
- 8) **działalność rolnicza** – działalność wytwórcza i usługowa w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego,
- 9) **franszyza integralna** – ustalona w umowie ubezpieczenia kwota lub wartość procentowa szkody, do wysokości której odszkodowanie nie jest wypłacane, a powyżej której jest wypłacone w całości,
- 10) **franszyza redukcyjna** – określona w umowie ubezpieczenia kwota lub wartość procentowa o jaką pomniejsza się wysokość odszkodowania,
- 11) **gospodarstwo rolne** – obszar użytków rolnych, leśnych, gruntów pod stawami oraz gruntów pod zabudowaniami, niezależnie od powierzchni, stanowiący własność lub będący w posiadaniu Ubezpieczającego,
- 12) **gotówka** – krajowe i zagraniczne znaki pieniężne,
- 13) **graffiti** – zabrudzenie poprzez pomalowanie, bez zgody Ubezpieczającego, całości lub części powierzchni ubezpieczonego mienia różnego rodzaju napisami lub rysunkami,
- 14) **katastrofa budowlana** – niezamierzone, gwałtowne zniszczenie obiektu budowlanego lub jego części, w rozumieniu prawa budowlanego,
- 15) **kradzież z włamaniem** – dokonanie albo usiłowanie dokonania zaboru mienia z pomieszczeń po uprzednim usunięciu siłą lub przy pomocy narzędzi pozostawiających ślady włamania istniejących zabezpieczeń lub po otworzeniu istniejących zabezpieczeń przy użyciu podrobionego lub dopasowanego klucza, bądź klucza oryginalnego, w którego posiadanie sprawca wszedł wskutek włamania do innego pomieszczenia lub w wyniku rabunku,
- 16) **lokal** – przestrzeń wydzielona trwałymi ścianami, stanowiąca, funkcjonalną lub gospodarczą całość, stanowiącą część budynku,
- 17) **miejsce strzeżone** – teren ogrodzony parkanem z siatki drucianej lub murowanym, względnie żelbetowym płotem, oświetlony w porze nocnej, objęty całodobową bezpośrednią ochroną fizyczną; wyjazd z miejsca strzeżonego powinien być zabezpieczony przez cały dzień zamkniętą bramą lub innym urządzeniem jak szlaban, kolczatka, łańcuch; w zakresie ubezpieczenia cargo za miejsce strzeżone uznaje się także miejsce (obszary, obiekty, urządzenia) chronione przez pracowników ochrony poprzez działania mające na celu niedopuszczenie do wstępu osób nieuprawnionych oraz działania zapobiegające przestępstwom i wykroczeniom przeciwko mieniu w tym miejscu,
- 18) **mienie pracowników** – przedmioty osobistego użytku pracowników Ubezpieczającego, które zwyczajowo znajdują się w miejscu pracy, nie przekraczające wartości jednostkowej 300 zł, z wyłączeniem: gotówki, kart płatniczych i obciążeniowych, dokumentów, biżuterii, telefonów komórkowych, sprzętu audiowizualnego, aparatów fotograficznych, rowerów oraz pojazdów mechanicznych,

- 19) **nakłady inwestycyjne** – poniesione koszty na remonty kapitalne i adaptacyjne, a także na wykończenie budynków lub lokali będących własnością lub w posiadaniu Ubezpieczającego, na podstawie innego tytułu prawnego,
- 20) **osoba bliska** – osoba pozostająca z Ubezpieczającym we wspólnym gospodarstwie domowym, tj:
- a) małżonek lub konkubent,
 - b) dzieci, pasierbowie, dzieci przysposobione oraz przyjęte na wychowanie,
 - c) rodzice, ojczym, macocha, teściowie, przysposabiający,
 - d) dziadkowie, wnukowie, rodzeństwo, zięciowie, synowe,
- 21) **padnięcie** – śmierć zwierzęcia wskutek choroby,
- 22) **podwykonawca** – osoba fizyczna nie będąca pracownikiem Ubezpieczającego w rozumieniu niniejszych OWU oraz osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną posiadająca zdolność prawną, której Ubezpieczający powierzył wykonanie określonych czynności, prac lub usług,
- 23) **pracownik** – osoba fizyczna zatrudniona przez Ubezpieczającego na podstawie umowy o pracę lub faktycznie wykonująca pracę na rzecz Ubezpieczającego,
- 24) **przedmioty i środki nietrwałe** – mienie do własnego użytku Ubezpieczającego, tj. przedmioty służące do bieżącej pracy oraz środki przeznaczone do zachowania higieny i czystości, nie będące środkami trwałymi lub obrotowymi,
- 25) **przepięcie** – powstałe z jakiegokolwiek przyczyny krótkotrwałe wzrosty napięcia przekraczające maksymalne dopuszczalne napięcie robocze w sieci lub instalacji zasilającej, teleinformatycznej lub instalacji antenowej, powodujące uszkodzenie bądź zniszczenie ubezpieczonego mienia,
- 26) **rabunek** – zabór mienia w celu przywłaszczenia dokonany z zastosowaniem przemocy fizycznej lub groźby jej natychmiastowego użycia wobec Ubezpieczającego lub innej osoby uprawnionej przez Ubezpieczającego do sprawowania nadzoru nad ubezpieczonym mieniem,
- 27) **rolnicza maszyna samojezdna** – maszyna rolnicza ruchoma, mająca własne źródło energii mechanicznej, wykorzystywane zarówno do przemieszczania maszyny, jak i do napędu jej elementów roboczych (np.: kombajny zbożowy lub siewkarnia polowa samojezdna),
- 28) **siedlisko** – działka lub działki pod zabudowaniami wchodzącymi w skład gospodarstwa rolnego (budynkami mieszkalnymi oraz innymi budynkami lub ich częściami i urządzeniami służącymi działalności rolniczej), obejmującą także przestrzeń komunikacyjną (podwórze, dojazd) oraz ogród przydomowy,
- 29) **sport wyczynowy** – sport uprawiany celem osiągnięcia we współzawodnictwie na imprezach sportowych jak najlepszych wyników oraz materialnych korzyści; także każdy sport uprawiany zawodowo, w tym ćwiczenia i rywalizację na treningach,
- 30) **sporty wysokiego ryzyka** – alpinizm, paralotniarstwo, szybownictwo oraz pilotowanie jakichkolwiek samolotów silnikowych, rafting lub inne sporty wodne uprawiane na rzekach górskich, nurkowanie przy użyciu aparatu tlenowego, skoki bungee, speleologia, bobsleje, wszelkie odmiany skoków spadochronowych,
- 31) **sprzęt rolniczy** – (środki mechanizacji rolnictwa) – część środków technicznych w rolnictwie, obejmująca maszyny, ciągniki rolnicze, narzędzia i urządzenia stosowane do wykonywania czynności i zbiegów technologicznych w procesie produkcji rolniczej (np.: kombajny, siewkarnie polowe, prasy, agregaty uprawowe, kultywatory, kosiarki, opryskiwacze, rozrzutniki, sadzarki, siewniki, pługi, pługofrezarki, brony, opielacze, ogławiacze, ładowacze, wrywacze, głębosze, przyczepy, naczepy, urządzenia do mechanicznego udoju, taśmociągi, dmuchawy, itp.),
- 32) **stałe elementy wykończeniowe budynków** – zamontowane/zainstalowane na stałe w sposób uniemożliwiający ich odłączenie bez ich uszkodzenia lub bez uszkodzenia substancji budynku lub bez użycia narzędzi:
- a) powłoki malarskie,
 - b) okładziny podłóg, ścian i sufitów, sufity podwieszane,
 - c) przegrody/ścianki działowe,
 - d) okna (szyby i ramy) i drzwi wraz z ościeżnicami i zamknięciami, rolety, kraty itp.,
 - e) urządzenia stanowiące osprzęt do instalacji (w tym w szczególności baterie, piece, wkłady kominkowe, klimatyzatory, urządzenia i czujki alarmu),
- 33) **stan graniczny** – stan, w którym został wyczerpany potencjał eksploatacyjny i dalsze użytkowanie jest niemożliwe,
- 34) **stopień zużycia** – określona w procentach zmiana stanu technicznego ubezpieczonego mienia, zależna od okresu eksploatacji, jakości wykonania, trwałości zastosowanych materiałów i elementów,
- 35) **system na pierwsze ryzyko** – system ubezpieczenia, w którym suma ubezpieczenia ustalana jest w oparciu o szacowaną maksymalną szkodę, jaka może powstać wskutek wypadków ubezpieczeniowych objętych ochroną ubezpieczenia w okresie ubezpieczenia,
- 36) **system sum stałych** – system ubezpieczenia, w którym suma ubezpieczenia ustalana jest na podstawie najwyższej dziennej wartości mienia lub rodzaju mienia, które ma zostać objęte ochroną ubezpieczeniową w okresie ubezpieczenia,
- 37) **szkoda na osobie** – szkoda polegająca na uszkodzeniu ciała, wywołaniu rozstroju zdrowia lub spowodowaniu śmierci, powstała w wyniku wypadku ubezpieczeniowego, za które Towarzystwo ponosi odpowiedzialność,
- 38) **szkoda w mieniu** – uszczerbek majątkowy polegający na utracie, zniszczeniu lub uszkodzeniu mienia objętego ochroną ubezpieczeniową, powstały bezpośrednio w wyniku wypadku ubezpieczeniowego, za który Towarzystwo ponosi odpowiedzialność,
- 39) **środki obrotowe** – mienie zaliczane do rzeczowych aktywów obrotowych w myśl obowiązujących przepisów, takie jak: materiały nabyte w celu zużycia na własne potrzeby (tj.: opakowania materiały eksploatacyjne i pomocnicze), wytworzone lub przetworzone produkty gotowe, albo znajdujące się w toku produkcji półprodukty, towary nabyte w celu sprzedaży, ziemiopłody, materiały i zapasy zgromadzone i przechowywane w gospodarstwie rolnym, jeśli nie są zaliczane do środków trwałych w myśl obowiązujących przepisów oraz zwierzęta gospodarskie, nie będące przedmiotami i środkami nietrwałymi,
- 40) **Ubezpieczający** – osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, zawierająca z Towarzystwem umowę ubezpieczenia, która zobowiązana jest do zapłaty składki ubezpieczeniowej,

- 41) **Ubezpieczony** – osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, na której rachunek zawarta została umowa ubezpieczenia na podstawie niniejszych OWU; jeżeli w OWU mowa jest o Ubezpieczającym rozumie się przez to również Ubezpieczonego,
- 42) **ubój z konieczności** – szkoda, gdy lekarz weterynarii stwierdził na piśmie, że:
 - a) istniało uzasadnione prawdopodobieństwo padnięcia zwierzęcia w najbliższym czasie wskutek choroby,
 - b) zwierzę utraciło całkowicie przydatność użytkową – wskutek zapadnięcia na nieuleczalną chorobę,
 - c) agresywność zwierzęcia na skutek choroby zagraża życiu lub zdrowiu ludzi obsługujących to zwierzę,
- 43) **wypadek drogowy** – nagłe działanie siły mechanicznej na pojazd w chwili zetknięcia pojazdu z innymi pojazdami, przedmiotami, ziemią, zwierzętami lub osobami znajdującymi się poza pojazdem,
- 44) **wypadek ubezpieczeniowy:**
 - a) w ubezpieczeniu mienia – nagłe i niepewne zdarzenie losowe, wywołane przyczyną zewnętrzną, niezależną od woli Ubezpieczającego, powodujące powstanie szkody w mieniu,
 - b) w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej – zdarzenie powstałe w okresie ubezpieczenia w Towarzystwie, powodujące szkodę polegającą na uszkodzeniu ciała, wywołaniu rozstroju zdrowia lub spowodowaniu śmierci (szkoda na osobie) lub na utracie, zniszczeniu, uszkodzeniu mienia (szkoda w mieniu),
- 45) **zwierzęta gospodarskie** – bydło, konie, trzoda chlewna, owce i kozy.

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 4

1. Przedmiotem ubezpieczenia może być:

- 1) mienie:
 - a) będące własnością Ubezpieczającego, bądź znajdujące się w jego posiadaniu na podstawie odpowiedniego tytułu prawnego i użytkowane do prowadzenia działalności rolniczej,
 - b) nie będące własnością Ubezpieczającego, przeznaczone do sprzedaży lub w celu wykonania usługi, na podstawie właściwych dowodów przyjęcia,
- 2) odpowiedzialność cywilna z tytułu prowadzonej działalności i posiadanego mienia,
- 3) następstwa nieszczęśliwych wypadków.

2. Warunkiem ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej lub następstw nieszczęśliwych wypadków jest ubezpieczenie mienia od wszystkich ryzyk.

3. Towarzystwo ponosi odpowiedzialność za wypadki ubezpieczeniowe powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na obszarze wskazanym w niniejszych OWU w postanowieniach dotyczących ubezpieczonego mienia, a w przypadku ubezpieczenia NNW także poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Ogólne wyłączenia odpowiedzialności Towarzystwa

§ 5

1. Towarzystwo nie odpowiada za szkody:

- 1) wyrządzone umyślnie przez Ubezpieczającego, osoby pozostające z Ubezpieczającym we wspólnym gospodarstwie domowym, lub osoby pracujące w gospodarstwie rolnym,

- 2) wyrządzone wskutek rażącego niedbalstwa przez Ubezpieczającego, osoby pozostające z Ubezpieczającym we wspólnym gospodarstwie domowym, lub osoby pracujące w gospodarstwie rolnym, chyba że zapłata odszkodowania odpowiada względem słuszności,
 - 3) wyłączenia zawarte w pkt 1 i 2 mogą zostać ograniczone poprzez zastosowanie za opłatą dodatkowej składki Klauzuli reprezentantów,
 - 4) wyrządzone przez Ubezpieczającego, osoby pozostające z Ubezpieczającym we wspólnym gospodarstwie domowym, lub osoby pracujące w gospodarstwie rolnym, w stanie po użyciu alkoholu, pod wpływem narkotyków lub innych środków odurzających, środków psychotropowych, jeżeli miało to wpływ na powstanie szkody,
 - 5) powstałe wskutek samowolnego przerwania lub nie podjęcia pracy przez Ubezpieczającego lub jego pracowników;
- z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Postanowienia ust. 1 mają zastosowania do ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk, NNW, natomiast do ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zastosowanie mają wyłączenia i ograniczenia szczególne zawarte w § 58 niniejszych OWU.

3. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody:

- 1) powstałe wskutek działań wojennych, stanu wyjątkowego, strajku, buntu, rozruchów, rewolucji, powstania, zamieszek cywilnych i wojskowych, wojny domowej, sabotażu,
 - 2) powstałe wskutek bezpośredniego lub pośredniego oddziaływania energii jądrowej lub skażenia radioaktywnego, promieni jonizujących, laserowych lub maserowych bez względu na przyczynę i źródło ich pochodzenia oraz pola magnetycznego lub elektromagnetycznego,
 - 3) spowodowane osuwaniem lub zapadaniem się gruntu wskutek działalności człowieka, w tym szkody powstałe w wyniku prowadzonych robót ziemnych lub działalności górniczej w rozumieniu prawa górniczego,
 - 4) spowodowane ciągłą emisją dymu,
 - 5) związane z działaniami w Internecie włączając w to umowy zawierane przez Internet, intranet, extranet lub za pośrednictwem stron internetowych Ubezpieczającego, jego adresu internetowego lub poprzez przesyłanie poczty elektronicznej lub dokumentów przy wykorzystaniu elektronicznych środków przekazu,
 - 6) spowodowane drążeniem (wierceniem) lub wydobyciem gazu ziemnego lub ropy naftowej.
4. Towarzystwo nie pokrywa również grzywien i kar administracyjnych lub sądowych oraz innych kar o charakterze pieniężnym, w tym również o charakterze karnym oraz o charakterze środków karnych takich jak przepadek, obowiązek naprawienia szkody, nawiązka, świadczenie pieniężne.

Zawarcie umowy ubezpieczenia

§ 6

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się na podstawie pisemnego wniosku ubezpieczeniowego, sporządzonego na formularzu Towarzystwa.
2. Umowę ubezpieczenia zawiera się na okres 12 miesięcy lub krótszy.
3. Jeżeli Ubezpieczający zawarł umowę ubezpieczenia na cudzy rachunek, wówczas obowiązany jest poinformować Ubezpieczonego o treści zawartej umowy.

4. Towarzystwo potwierdza zawarcie umowy ubezpieczenia polisą.

Czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa

§ 7

1. Odpowiedzialność Towarzystwa rozpoczyna się, jeżeli nie umówiono się inaczej, od dnia następnego po zawarciu umowy ubezpieczenia, nie wcześniej jednak niż od dnia następnego po opłaceniu składki lub jej pierwszej raty.
2. Ubezpieczający może odstąpić od umowy ubezpieczenia zawartej na okres dłuższy niż 6 miesięcy w ciągu 30 dni licząc od dnia jej zawarcia, a w przypadku gdy Ubezpieczający jest przedsiębiorcą w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy.
3. Towarzystwo może rozwiązać umowę ubezpieczenia:
 - 1) z zachowaniem 7-dniowego terminu wypowiedzenia w razie:
 - a) podania przez Ubezpieczającego niezgodnych z prawdą okoliczności istotnych dla oceny ryzyka wystąpienia szkody lub jej rozmiaru, o które Towarzystwo zapytywało we wniosku o ubezpieczenie lub nie poinformowania Towarzystwa o zaistnieniu takich okoliczności w czasie trwania umowy ubezpieczenia,
 - b) zawnionego spowodowania wypadku ubezpieczeniowego przez Ubezpieczającego; nie dotyczy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej,
 - c) uzasadnionego podejrzenia wyłudzenia lub próby wyłudzenia odszkodowania przez Ubezpieczającego, jeżeli Towarzystwo złożyło w tej sprawie zawiadomienie do organów ścigania,
 - 2) ze skutkiem natychmiastowym – jeżeli Towarzystwo ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zapłaceniem składki za ubezpieczenie lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została opłacona w terminie.
4. Każda ze stron może rozwiązać umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym w terminie 14 dni od zgłoszenia przez drugą stronę żądania zmiany wysokości składki w związku z ujawnieniem okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku ubezpieczeniowego.
5. W razie opłacenia składki ubezpieczeniowej w ratach, niezapłacenie w terminie kolejnej raty składki powoduje ustanie odpowiedzialności Towarzystwa, jeżeli po upływie terminu Towarzystwo wezwało Ubezpieczającego do zapłaty z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności.
6. W razie zbycia ubezpieczonego mienia prawa i obowiązki z umowy ubezpieczenia mogą być przeniesione na nabywcę. Przeniesienie tych praw wymaga zgody Towarzystwa.
7. Jeżeli prawa i obowiązki, o których mowa w § 12 i 13 niniejszych OWU nie zostały przeniesione na nabywcę tego mienia, stosunek ubezpieczenia wygasa z chwilą przejścia własności ubezpieczonego mienia na nabywcę.
8. Umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu:
 - 1) z upływem okresu na jaki została zawarta,
 - 2) z dniem odstąpienia od umowy ubezpieczenia lub z upływem okresu jej wypowiedzenia.

Suma ubezpieczenia/gwarancyjna

§ 8

1. Górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa jest suma ubezpieczenia lub suma gwarancyjna określona w umowie ubezpieczenia.
2. Sumę ubezpieczenia/gwarancyjną, wskazuje Ubezpieczający we wniosku o ubezpieczenie dla poszczególnych rodzajów

mienia, odpowiedzialności cywilnej i NNW, w zależności od zakresu ubezpieczenia.

3. Suma ubezpieczenia powinna:

- 1) uwzględniać podatek VAT w przypadku, gdy Ubezpieczający nie jest podatnikiem podatku VAT (opcja brutto),
- 2) nie uwzględniać podatku VAT w przypadku, gdy Ubezpieczający jest podatnikiem podatku VAT (opcja netto).

4. Suma ubezpieczenia/gwarancyjna ulega odpowiednio zmniejszeniu o wysokość każdego wypłaconego w okresie ubezpieczenia odszkodowania.

5. Jeśli w okresie ubezpieczenia wzrośnie wartość ubezpieczonego mienia lub nastąpi zmniejszenie sumy ubezpieczenia/gwarancyjnej w związku z wypłatą odszkodowania, Ubezpieczający może, w porozumieniu z Towarzystwem i po opłaceniu dodatkowej składki, podwyższyć lub uzupełnić sumę ubezpieczenia/gwarancyjną (doubezpieczenie).

Składka za ubezpieczenie

§ 9

1. Składkę oblicza się za czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa.
2. Wysokość składki ubezpieczeniowej ustala się na podstawie obowiązującej w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia Taryfy składek, w zależności od:
 - 1) przedmiotu ubezpieczenia,
 - 2) zakresu ochrony ubezpieczeniowej,
 - 3) wysokości sumy ubezpieczenia/gwarancyjnej,
 - 4) okresu ubezpieczenia.
3. Towarzystwo stosuje:
 - 1) zniżki składki:
 - za jednorazową opłatę składki,
 - za bezszkodowy przebieg ubezpieczenia,
 - za zastosowanie dodatkowych środków zabezpieczenia,
 - inne wynikające z indywidualnej oceny ryzyka,
 - 2) wyższe składki:
 - za rozłożenie składki na raty,
 - za szkodowy przebieg ubezpieczenia,
 - inne wynikające z indywidualnej oceny ryzyka.
4. Wszelkie zniżki i wyższe składki oblicza się metodą iloczynową.
5. O ile w umowie ubezpieczenia nie umówiono się inaczej, składka lub pierwsza rata składki – w przypadku rozłożenia składki na raty – powinna być zapłacona w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia, najpóźniej do dnia poprzedzającego dzień rozpoczęcia ochrony ubezpieczeniowej.
6. Termin płatności kolejnych rat składki i ich wysokość oznacza się w polisie.
7. W ubezpieczeniach krótkoterminowych składka płatna jest jednorazowo.
8. W przypadku podwyższenia lub uzupełnienia sumy ubezpieczenia/gwarancyjnej dodatkowa składka należna do zapłaty naliczana jest proporcjonalnie do końca okresu ubezpieczenia.
9. W razie wprowadzenia do umowy ubezpieczenia postanowień dodatkowych lub odmiennych od określonych w niniejszych OWU, Towarzystwo może ustalić składkę w innej wysokości niż to wynika z obowiązującej Taryfy składek.
10. Dniem zapłaty składki jest dzień:
 - 1) uznania rachunku bankowego Towarzystwa pełną kwotą

należnej składki, chyba że do umowy ubezpieczenia ma zastosowanie Klauzula stempla bankowego i pocztowego,

- 2) wpłacenia pełnej kwoty należnej składki w kasie Towarzystwa,
 - 3) wręczenia pełnej kwoty należnej składki pośrednikowi ubezpieczeniowemu odpowiednio umocowanemu przez Towarzystwo.
11. Postanowienia ust. 10 stosuje się odpowiednio do raty składki.
12. Składka nie podlega indeksacji.
13. W razie zbycia mienia i przeniesienia praw z umowy ubezpieczenia zbywca odpowiada solidarnie z nabywcą za zapłatę składki za ubezpieczenie przypadające za czas do chwili przejścia ubezpieczonego mienia na nabywcę.

Zwrot składki

§ 10

1. W przypadku wygaśnięcia stosunku ubezpieczenia przed upływem okresu, na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia, Ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Zwrot składki nie przysługuje, jeżeli przed wygaśnięciem stosunku ubezpieczenia wystąpiła szkoda powodująca wyczerpanie się sumy ubezpieczenia/gwarancyjnej, a w przypadku ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków – śmierci Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego.
3. Zwrot składki przysługuje w proporcjonalnej wysokości za każdy dzień niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.

§ 11

Wygaśnięcie stosunku ubezpieczenia lub odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia Ubezpieczającego od obowiązku opłacenia składki ubezpieczeniowej za okres, w którym Towarzystwo udzielało ochrony ubezpieczeniowej.

Obowiązki Towarzystwa

§ 12

1. Na żądanie Ubezpieczonego, w przypadku zawarcia umowy na cudzy rachunek, Towarzystwo obowiązane jest udzielić mu informacji o postanowieniach zawartej umowy ubezpieczenia oraz niniejszych OWU w zakresie, w jakim dotyczą jego praw i obowiązków.
2. Po otrzymaniu zawiadomienia o zajściu wypadku ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia, Towarzystwo informuje o tym Ubezpieczającego, jeżeli nie jest on osobą występującą z tym zawiadomieniem oraz przeprowadza postępowanie dotyczące ustalenia stanu faktycznego wypadku ubezpieczeniowego, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania, a także informuje osobę występującą z roszczeniem, pisemnie lub w inny sposób, na który ta osoba wyraziła zgodę, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności Towarzystwa i wysokości odszkodowania.
3. Jeżeli w terminie określonym w § 18 ust. 1 i 2 niniejszych OWU, Towarzystwo nie wypłaci odszkodowania, zawiadamia pisemnie osobę zgłaszającą roszczenie o przyczynach niemożności zaspokojenia jej roszczeń w całości lub w części, a także wypłaca bezsporną część odszkodowania bądź świadczenia.
4. Jeżeli odszkodowanie nie przysługuje lub kwota jest innej wysokości, niż określona roszczeniem, Towarzystwo

informuje pisemnie osobę występującą z roszczeniem o okolicznościach oraz o podstawie prawnej uzasadniając całkowitą lub częściową odmowę wypłaty odszkodowania.

5. Na żądanie osób wymienionych w ust. 2, Towarzystwo obowiązane jest udostępnić informacje i dokumenty, które miały znaczenie dla ustalenia odpowiedzialności Towarzystwa. W przypadku zaangażowania odpowiedzialności i wypłaty odszkodowania, Towarzystwo powinno udostępnić także dokumenty i informacje dotyczące wysokości odszkodowania lub świadczenia. Dokumentację udostępnia się poprzez wgląd do akt szkodowych, przesłania dokumentów w postaci elektronicznej lub sporządzenie na koszt osoby żądającej odpisów lub kserokopii dokumentów akt szkodowych. Koszty sporządzenia kserokopii oraz udostępnienia informacji i dokumentów w postaci elektronicznej ponoszone są przez wnioskodawcę.
6. Ubezpieczający, Ubezpieczony, uprawniony z umowy ubezpieczenia lub poszkodowany ma prawo do informacji związanych z wypadkiem ubezpieczeniowym będących podstawą ustalenia odpowiedzialności Towarzystwa oraz ustalenia okoliczności wypadku ubezpieczeniowego, jak również wysokością odszkodowania lub świadczenia.

Obowiązki Ubezpieczającego

§ 13

1. Na Ubezpieczającym, spoczywa obowiązek:
 - 1) podania wszystkich znanych sobie okoliczności, o które Towarzystwo zapytywało we wniosku o ubezpieczenie lub innych pismach przed zawarciem umowy ubezpieczenia,
 - 2) zawiadamiania – niezwłocznie po otrzymaniu o nich wiadomości – o zmianach okoliczności określonych w pkt 1,
 - 3) podania okoliczności związanych ze zwiększeniem prawdopodobieństwa zajścia wypadku ubezpieczeniowego takich jak:
 - a) zmiana profilu i zakresu prowadzonej działalności,
 - b) usunięcie, zmiana stanu lub awaria zabezpieczeń zgłoszonych we wniosku o zawarcie umowy ubezpieczenia,
 - c) rozpoczęcie remontu, modernizacji lub przebudowy ubezpieczonego mienia lub obiektu z ubezpieczonym mieniem,
 - d) zakończenie, przerwanie na okres dłuższy niż 30 dni prowadzonej działalności,
 - e) utrata kluczy, sterowników, kart dostępu do miejsca przechowywania ubezpieczonego mienia,
 - 4) przestrzegania zastrzeżonych w umowie ubezpieczenia przepisów bezpieczeństwa, mających na celu zapobieganie powstaniu lub zwiększeniu szkody, a także ogólnie obowiązujących przepisów prawa, ze szczególnym uwzględnieniem dotyczących prawa budowlanego, bhp, ochrony przeciwpożarowej, budowy i eksploatacji urządzeń technicznych oraz wykonywania dozoru technicznego nad tymi urządzeniami, ochrony osób i mienia oraz rachunkowości,
 - 5) dbania o dobry stan i sprawne funkcjonowanie wszystkich instalacji, a w szczególności instalacji elektrycznej, grzewczej, systemu ochrony przeciwpożarowej i przeciwkradzieżowej,
 - 6) przestrzegania zaleceń wydanych przez Towarzystwo oraz usunięcia w wyznaczonym terminie szczególnego zagrożenia, do usunięcia którego pisemnie zobowiązało go Towarzystwo (zalecenia); za szczególne zagrożenie uważa

się takie, które już wcześniej było przyczyną szkody.

2. Ubezpieczający obowiązany jest:

- 1) prowadzić ewidencję księgową lub wykaz ubezpieczonego mienia wraz z jego charakterystyką i wartością zadeklarowaną do ubezpieczenia; przy czym w razie ubezpieczenia środków trwałych według wartości ewidencyjnej brutto, za powyższą ewidencję może być przyjęta ewidencja prowadzona dla celów rachunkowych wraz z wartościami księgowymi brutto w niej wskazanymi,
- 2) umożliwić Towarzystwu dokonanie lustracji ubezpieczonego mienia oraz zapoznanie się z dokumentami mającymi związek z umową ubezpieczenia w celu oceny ryzyka ubezpieczeniowego oraz sformułowania ewentualnych rekomendacji i zaleceń dotyczących kontroli tego ryzyka,
- 3) w odniesieniu do ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej – niezwłocznie przekazać Towarzystwu zawiadomienie o otrzymaniu/wniesieniu pozwu, nakazu zapłaty, orzeczeniu sądu lub wszczęciu postępowania karnego, w terminie umożliwiającym wniesienie środka zaskarżenia lub podjęcia innych czynności przewidzianych prawem.

§ 14

1. W razie powstania szkody Ubezpieczający zobowiązany jest:
 - 1) niezwłocznie powiadomić Policję o zdarzeniu powodującym ofiary w ludziach oraz zdarzeniu powstałym w okolicznościach nasuwających przypuszczenie, że popełniono przestępstwo,
 - 2) użyć dostępnych mu środków w celu ratowania ubezpieczonego mienia lub zmniejszenia rozmiarów szkody,
 - 3) powiadomić niezwłocznie Towarzystwo o powstaniu szkody, nie później niż 3-go dnia od jej powstania lub uzyskania informacji o jej powstaniu, z zastrzeżeniem ust. 2 oraz § 79 ust. 1 pkt 4 niniejszych OWU,
 - 4) nie zmieniać stanu faktycznego spowodowanego wypadkiem ubezpieczeniowym do czasu rozpoczęcia czynności likwidacyjnych przez przedstawiciela Towarzystwa, chyba że zmiana jest niezbędna w celu zabezpieczenia mienia przed powiększeniem rozmiarów szkody; Towarzystwo nie może powołać się na to postanowienie, jeżeli przedstawiciel Towarzystwa nie rozpoczął czynności likwidacyjnych w ciągu 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie,
 - 5) udzielić Towarzystwu pomocy przy wykonywaniu czynności likwidacyjnych, w tym udostępnić wszelkie dokumenty i informacje niezbędne do ustalenia okoliczności powstania szkody, jej rozmiarów i wysokości odszkodowania,
 - 6) zabezpieczyć możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za szkodę,
 - 7) w razie kolizji z pojazdem odnotować dane pojazdu, osoby kierującej tym pojazdem, a także numer polisy lub innego dokumentu ubezpieczenia, nazwę i adres ubezpieczyciela w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych (OC) – dotyczy to wszystkich uczestników kolizji,
 - 8) do sporządzenia na własny koszt rachunku strat (kosztorys lub wykaz uszkodzonych elementów i części z określeniem ilości, wartości, roku produkcji, producenta), na podstawie posiadanych materiałów dowodowych i dokumentów

i złożyć go w Towarzystwie najpóźniej w ciągu 7 dni od daty powzięcia informacji o szkodzie, oraz przedstawić dokumenty uzasadniające roszczenie,

- 9) na wniosek Ubezpieczającego wysokość szkody może być obliczona przez Towarzystwo.
2. W przypadku powstania szkody w zwierzętach wskutek padnięcia lub uboju z konieczności Ubezpieczający zobowiązany jest ponadto:
 - 1) niezwłocznie powiadomić o tym fakcie Towarzystwo, nie później jednak niż następnego dnia roboczego od daty jej powstania lub uzyskania o niej wiadomości,
 - 2) niezwłocznie wezwać lekarza weterynarii w celu wydania opinii ustalającej przyczynę szkody,
 - 3) w ciągu 7 dni od dnia padnięcia lub skierowania na ubój z konieczności dostarczyć do Towarzystwa opinię lekarza weterynarii o przyczynach padnięcia lub skierowania zwierzęcia na ubój z konieczności.
 3. Dodatkowo, w przypadku skierowania zwierzęcia na ubój z konieczności, Ubezpieczający zobowiązany jest dostarczyć do Towarzystwa:
 - 1) opinię uprawnionego pracownika służby weterynaryjnej o przydatności mięsa do spożycia lub przyczynę jego dyskwalifikacji,
 - 2) rachunek za sprzedane pozostałości po szkodzie wydany przez upoważnioną jednostkę.
 4. Towarzystwo zastrzega sobie prawo weryfikacji otrzymanych dokumentów.

§ 15

1. W razie niedopełnienia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązku określonego § 14 w ust. 1 pkt 2 niniejszych OWU, Towarzystwo jest wolne od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.
2. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązku określonego w § 14 ust. 1 pkt 3 Towarzystwo może odpowiednio zmniejszyć świadczenie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło Towarzystwu ustalenie okoliczności i skutków wypadku.
3. W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego któregośkolwiek z pozostałych obowiązków określonych w § 14 ust. 1, 2 i 3 Towarzystwo może odmówić wypłaty odszkodowania w całości lub w części jeżeli niedopełnienie obowiązków miało wpływ na zwiększenie rozmiarów szkody, ustalenie odpowiedzialności Towarzystwa i rozmiaru szkody.

Ustalenie wysokości odszkodowania

§ 16

1. Odszkodowanie ustala się w kwocie odpowiadającej rozmiarowi szkody z uwzględnieniem odpowiednich postanowień niniejszych OWU oraz postanowień dodatkowych i odmiennych, jeżeli były wprowadzone.
2. Wysokość odszkodowania za szkody **na osobie** ustala się z uwzględnieniem:
 - 1) okoliczności powstania szkody,
 - 2) opinii lekarskiej i dokumentacji medycznej.
3. Wysokość odszkodowania za szkody **w mieniu** ustala się przyjmując za podstawę:
 - 1) rachunek strat, sporządzony przez Ubezpieczającego i zweryfikowany przez Towarzystwo,
 - 2) stan faktyczny szkody i okoliczności jej powstania, stwierdzone przez przedstawiciela Towarzystwa na miejscu szkody przy współudziale Ubezpieczającego lub osób przez niego wskazanych,
 - 3) koszty i ceny rynkowe obowiązujące na danym terenie

w dniu powstania szkody.

4. Jeżeli uprawniony z umowy ubezpieczenia nie przedstawi rachunku strat, wówczas wypłata odszkodowania następuje wg wyceny Towarzystwa.
5. W granicach sumy ubezpieczenia/gwarancyjnej Towarzystwo dokonuje zwrotu niezbędnych kosztów wynikłych z zastosowania środków w celu zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów, jeżeli te środki były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne.

§ 17

W przypadku ustalenia odszkodowania kwota odszkodowania:

- 1) nie obejmuje podatku VAT, jeżeli ubezpieczenie zostało zawarte w opcji netto albo jeżeli Ubezpieczający jest uprawniony do odliczenia podatku VAT,
- 2) obejmuje podatek VAT, jeżeli ubezpieczenie zostało zawarte w opcji brutto, a Ubezpieczający nie jest uprawniony do odliczania podatku VAT.

Wypłata odszkodowania

§ 18

1. Towarzystwo wypłaca odszkodowanie na podstawie uznania roszczenia lub ugody w terminie 30 dni od daty otrzymania przez Towarzystwo zgłoszenia szkody.
2. Gdyby wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności Towarzystwa albo wysokości odszkodowania w terminie, o którym mowa w ust. 1, okazało się niemożliwe, Towarzystwo wypłaca odszkodowanie w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezsporną część odszkodowania Towarzystwo powinno wypłacić w terminie przewidzianym w ust. 1.
3. Odszkodowanie jest wypłacane właścicielowi mienia lub osobie przez niego upoważnionej, z zastrzeżeniem ust. 4.
4. Jeżeli dokonana została cesja praw z umowy ubezpieczenia albo ubezpieczone mienie jest przedmiotem zastawu, leasingu, kredytu lub też w inny sposób ograniczone zostało prawo własności, odszkodowanie wypłacane jest podmiotowi uprawnionemu na podstawie odpowiednich umów w sposób wskazany przez ten podmiot.
5. Odszkodowanie wypłaca się w formie przelewu na rachunek bankowy wskazany przez uprawnionego.
6. W przypadku wyboru przez Uprawnionego innej formy wypłaty niż określona w ust. 5, koszt związany z realizacją płatności potrącający jest z wypłacanego odszkodowania.

Rozpatrywanie odwołań, skarg i zażaleń

§ 19

1. Ubezpieczający lub uprawniony może wnosić odwołania, skargi i zażalenia związane z działalnością Towarzystwa:
 - 1) w sprawach dotyczących zawarcia umowy ubezpieczenia – do dyrektora biura regionalnego, w którym została zawarta lub miała być zawarta umowa ubezpieczenia,
 - 2) w pozostałych sprawach – do Zarządu Towarzystwa – za pośrednictwem biura regionalnego, w którym została zawarta umowa ubezpieczenia.
2. Odwołanie, skarga lub zażalenie dotyczące zakresu odpowiedzialności lub wysokości odszkodowania, powinno być wniesione w terminie 30 dni od daty doręczenia stanowiska Towarzystwa w sprawie.
3. Odwołania, skargi i zażalenia powinny być wnoszone na piśmie.

§ 20

1. Towarzystwo rozpatruje odwołanie, skargę lub zażalenie

w terminie 30 dni od dnia jego wniesienia.

2. W razie zaistnienia istotnych przyczyn uniemożliwiających zachowanie terminu określonego w ust. 1 Towarzystwo zawiadamia o tym osobę wnoszącą skargę lub zażalenie, podając przyczyny opóźnienia, w ciągu 7 dni od stwierdzenia tych przyczyn.

§ 21

1. Jeżeli z treści odwołania, skargi lub zażalenia nie można ustalić ich przedmiotu, Towarzystwo zwraca się do osoby wnoszącej skargę lub zażalenie o wyjaśnienie lub uzupełnienie ich treści w terminie 7 dni od otrzymania pisma Towarzystwa w tej sprawie, z pouczeniem, że nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie odwołania, skargi lub zażalenia bez rozpoznania.
2. W razie usunięcia braków zgodnie z ust. 1 termin do rozpatrzenia odwołania, skargi lub zażalenia liczy się od dnia usunięcia braków.

Rozwiązywanie sporów

§ 22

Spory jakie mogą wyniknąć z umowy ubezpieczenia podlegają rozpoznaniu przed sądem właściwym dla siedziby pozwanego albo przed sądem właściwym dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.

Roszczenia regresowe

§ 23

1. Z dniem wypłaty odszkodowania na Towarzystwo przechodzi prawo dochodzenia roszczeń od osoby trzeciej odpowiedzialnej za szkodę, do wysokości wypłaconego odszkodowania, z uwzględnieniem ust. 5.
2. Nie przechodzą na Towarzystwo roszczenia Ubezpieczającego przeciwko osobom, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, chyba, że sprawca wyrządził szkodę umyślnie.
3. Jeżeli Towarzystwo pokryło część szkody, Ubezpieczającemu przysługuje co do pozostałej części, pierwszeństwo w zaspokojeniu roszczeń.
4. Jeżeli Ubezpieczający zrzekł się bez zgody Towarzystwa roszczenia przeciwko osobie odpowiedzialnej za szkodę lub je ograniczył, Towarzystwo może odmówić wypłaty odszkodowania lub odpowiednio je zmniejszyć w takiej części, w jakiej zostało zmniejszone roszczenie Towarzystwa przeciwko osobie odpowiedzialnej za szkodę.
5. Jeżeli zrzeczenie lub ograniczenie roszczenia miało miejsce po wypłacie odszkodowania, Towarzystwo może zażądać zwrotu całości lub części wypłaconego odszkodowania.
6. Towarzystwu nie przysługuje prawo dochodzenia zwrotów świadczeń wypłaconych z tytułu NNW.

Postanowienia końcowe

§ 24

1. Zawiadomienia i oświadczenia, jakie w związku z umową ubezpieczenia składane są przez strony tej umowy, mogą być dokonywane na piśmie albo jeżeli Ubezpieczający wyraził na to zgodę drogą elektroniczną.
2. Przyjmuje się, że w razie nieodebrania korespondencji lub jeżeli Ubezpieczający zmienił adres zamieszkania lub siedzibę a nie poinformował o tym Towarzystwa, pismo uważa się za doręczone z dniem, w którym Ubezpieczający miał możliwość zapoznania się z jego treścią. Za dzień ten przyjmuje się datę powtórnego awiza.

POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW UBEZPIECZEŃ

ROZDZIAŁ II UBEZPIECZENIE MIENIA OD WSZYSTKICH RYZYK (ALL RISKS)

ZAKRES STANDARDOWY

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 25

1. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje określone w umowie:
 - 1) wykorzystywane w związku z prowadzoną działalnością rolniczą i ewidencjonowane rodzaje mienia:
 - a) środki trwałe:
 - budynki, budowle,
 - urządzenia, maszyny, wyposażenie,
 - stacjonarny sprzęt elektroniczny,
 - b) środki obrotowe,
 - 2) przedmioty i środki nietrwałe,
 - 3) mienie osób trzecich,
 - 4) nakłady inwestycyjne,
 - 5) mienie pracowników.
2. Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkody w mieniu, o którym mowa w ust. 1, powstałe w wyniku wypadku ubezpieczeniowego zaistniałego w miejscu ubezpieczenia w siedzisku, a także:
 - 1) na terenie całego gospodarstwa rolnego – w przypadku szkód dotyczących zwierząt gospodarskich,
 - 2) w każdym miejscu pracy wykonywanej na polecenie Ubezpieczającego – w przypadku szkód dotyczących mienia pracowników;z zastrzeżeniem postanowień § 5, 26 oraz 27 niniejszych OWU.
3. W granicy sumy ubezpieczenia ochrona ubezpieczeniowa obejmuje także szkody powstałe w ubezpieczonym mieniu wskutek akcji ratowniczej, prowadzonej w związku z wypadkiem ubezpieczeniowym objętym umową ubezpieczenia.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 26

1. Towarzystwo nie obejmuje ochroną ubezpieczeniową:
 - 1) budynków i budowli wraz z mieniem tam się znajdującym:
 - a) przeznaczonych do rozbiórki,
 - b) będących w trakcie budowy, modernizacji, przebudowy, remontu, również remontu instalacji, które zgodnie z obowiązującym prawem wymagają zgłoszenia do właściwych instytucji, chyba że Towarzystwo zostało powiadomione o tym fakcie i nie zgłosiło zastrzeżeń,
 - c) w których zakończono lub przerwano prowadzenie działalności na okres dłuższy niż 30 dni, chyba że Towarzystwo zostało powiadomione o tym fakcie i nie zgłosiło zastrzeżeń,
 - 2) tuneli foliowych, wszelkiego rodzaju namiotów oraz mienia znajdującego się w nich,
 - 3) nadziemnych, naziemnych i podziemnych sieci przesyłowych wszelkiego rodzaju (m.in. energetycznych, ciepłowniczych, telekomunikacyjnych),
 - 4) pojazdów mechanicznych podlegających obowiązkowi rejestracji, wyłączenie to nie dotyczy sprzętu rolniczego,
 - 5) upraw rolnych i ogrodniczych,
 - 6) drobiu w chowie fermowym,
 - 7) zwierząt futerkowych, laboratoryjnych, domowych, ryb,

- 8) przenośnego sprzętu elektronicznego, chyba że umowa ubezpieczenia została rozszerzona o Klauzulę przenośnego sprzętu elektronicznego,
 - 9) komputerowych programów i nośników danych oraz danych na nich zawartych,
 - 10) nie stacjonarnych aparatów telefonicznych,
 - 11) wymianie w ramach konserwacji (takich jak np.: głowice, łańcuchy, taśmy, formy, matryce, pasy, opony, części wymiennych ulegających zużyciu podczas ich eksploatacji lub podlegających okresowej wymianie itp.),
 - 12) paliw napędowych, smarów, płynów konserwujących,
 - 13) akt, dokumentów, dzieł sztuki, zdjęć, antyków, przedmiotów o wartości kolekcjonerskiej, eksponatów, ksiąg handlowych, szkiców, rysunków, rękopisów, planów, projektów, prototypów, danych zawartych na innych nośnikach danych,
 - 14) gotówki, chyba że umowa ubezpieczenia została rozszerzona o Klauzulę gotówki w lokalu,
 - 15) dokumentów zastępujących w obrocie gotówkę, elektronicznych instrumentów płatniczych, w szczególności kart płatniczych, biletów na środki publicznego transportu zbiorowego, kart telefonicznych,
 - 16) mienia, którego zakup jest potwierdzony fałszywymi dowodami zakupu (stwierdzone na podstawie orzeczenia sądowego jako fałszywe) lub dowodami wystawionymi przez nieistniejące w chwili wystawienia podmioty gospodarcze,
 - 17) środków trwałych, których Ubezpieczający nie posiadał w chwili zawierania umowy ubezpieczenia, chyba że umowa ubezpieczenia została rozszerzona o Klauzulę automatycznego ubezpieczenia nowonabytych środków trwałych.
2. O ile zakres ochrony ubezpieczeniowej mienia od wszystkich ryzyk nie zostanie rozszerzony ubezpieczenie nie obejmuje:
 - 1) szyb, kolektorów słonecznych i innych przedmiotów szklanych od stłuczenia,
 - 2) mienia od dewastacji,
 - 3) mienia od kradzieży, kradzieży z włamaniem i rabunku,
 - 4) mienia od rozmrożenia,
 - 5) sprzętu rolniczego znajdującego się w ruchu,
 - 6) sprzętu rolniczego od kradzieży poza siedziskiem,
 - 7) zwierząt od padnięcia i uboju z konieczności wskutek choroby,
 - 8) mienia w trakcie transportu, podczas załadunku i rozładunku (cargo).
 3. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje szkód, których rozmiar wraz z kosztami usunięcia pozostałości po szkodzie i kosztami określonymi w § 25 ust. 3 niniejszych OWU, nie przekracza 500 zł (franszyza integralna).

§ 27

1. Poza wyłączeniami określonymi w § 5 oraz § 26 niniejszych OWU, Towarzystwo nie odpowiada za szkody powstałe:
 - 1) w wyniku aktów terrorystycznych, chyba że umowa ubezpieczenia została rozszerzona o Klauzulę aktów terrorystycznych,
 - 2) podczas obsługi mienia przez osobę nie posiadającą wymaganych przepisami uprawnień lub przeszkoleń,
 - 3) podczas niewłaściwego użytkowania mienia, niezgodnie z przeznaczeniem lub z instrukcją obsługi,
 - 4) w mieniu, w którym w okresie poprzedzającym szkodę nie przeprowadzono wymaganego prawem lub zaleceniami producenta, badania eksploatacyjnego (ogłędzin i przeglądu), o ile miało to wpływ na zaistnienie wypadku

- ubezpieczeniowego lub rozmiar szkody,
- 5) w mieniu podlegającym obróbce, wytwarzaniu, testowaniu, czyszczeniu, zmianie lub renowacji, podczas konserwacji, naprawy i robót remontowych, a także na skutek wadliwej konserwacji i naprawy – jeśli szkoda powstała bezpośrednio wskutek przeprowadzania tych działań,
 - 6) w wyniku braku bieżącej konserwacji, naprawy lub niedokonywania przeglądów i robót remontowych, o ile miało to wpływ na zaistnienie wypadku ubezpieczeniowego lub rozmiar szkody,
 - 7) w wyniku niewłaściwego wykonania, montażu, wymontowania, wymiany lub powstałe w trakcie tych prac,
 - 8) w wyniku wad projektowych, materiałowych lub technologicznych,
 - 9) w wyniku błędów technologicznych w produkcji, awarii maszyny lub urządzenia, wad ukrytych,
 - 10) w wyniku wybuchu wywołanego przez Ubezpieczającego,
 - 11) w instalacji podczas przeprowadzania prób ciśnieniowych lub sprawności działania,
 - 12) wskutek sprzeniewierzenia, przywłaszczenia, zaginięcia, braków inwentarzowych, braków wynikających z błędów rachunkowych,
 - 13) w wyniku katastrofy budowlanej, chyba że umowa ubezpieczenia została rozszerzona o Klauzulę katastrofy budowlanej,
 - 14) w wyniku przepięcia, chyba że umowa ubezpieczenia została rozszerzona o Klauzulę przepięć,
 - 15) w wyniku działania prądu mającego inny charakter niż przepięcie np. szkody wynikłe ze stanów awaryjnych lub normalnej pracy instalacji, osprzętu, maszyn i urządzeń, indukcji impulsów napięciowych tj. zwarcia, przeciążenia i innych przyczyn elektrycznych, chyba że w jego następstwie powstał pożar,
 - 16) w wyniku ataku wirusów elektronicznych lub działania hakerów,
 - 17) jako uszkodzenie lub zniszczenie wskutek pomalowania np. graffiti,
 - 18) w wyniku działania procesów chemicznych lub fizycznych, które zachodzą wewnątrz ubezpieczonego mienia, wyłączenie to nie ma zastosowania o ile nastąpił samozapłon lub ich przyczyną są wypadki objęte ochroną ubezpieczeniową,
 - 19) w wyniku naturalnego zużycia i eksploatacji mienia, powolnego działania czynników geologicznych,
 - 20) w wyniku stopniowo postępującego pogarszania naturalnych właściwości mienia, odkształcaniem lub deformacją, powolnym działaniem czynników termicznych i biologicznych (m.in. porostów, grzybów, insektów, bakterii), działaniem chorób oraz szkodników, w tym także szkodników i chorób magazynowych,
 - 21) w wyniku pęknięcia elementów instalacji wodnych spowodowanych ich przemarzeniem,
 - 22) w wyniku cofnięcia się ścieków, jeżeli nie zastosowano zaworów zwrotnych w instalacji kanalizacyjnej, o ile na Ubezpieczającym spoczywał obowiązek zainstalowania takich zaworów,
 - 23) w wyniku przesiąkania, przenikania wód gruntowych i opadowych przez fundamenty, ściany, posadzki, stropy,
 - 24) w wyniku zalania mienia, działaniem śniegu, gradu oraz deszczu, jeżeli do powstania szkody doszło z powodu złego stanu technicznego dachu i innych elementów budynku, którego konserwacja należała do obowiązków Ubezpieczającego, bądź z powodu nie zabezpieczenia otworów (okien, świetlików itp.),
 - 25) w wyniku działania nagromadzonego śniegu, którego opad nie przekroczył 85% wartości charakterystycznej (normowej) obciążenia śniegiem gruntu, właściwej dla strefy, w której znajduje się obiekt, określonej według obowiązującej normy polskiej „obciążenie śniegiem” IMiGW; warunkiem uznania szkody jest to aby jego nacisk na dach spowodował uszkodzenie lub zawalenie się elementów nośnych dachu (za elementy nośne dachu uważa się elementy konstrukcji przenoszące obciążenia obiektu, takie jak: fundamenty, ściany nośne, filary, słupy, kolumny, belkowania, belki, stropy, sklepienia, więzary i więzby dachowe z wyłączeniem orynnowania),
 - 26) w wyniku działania opadów atmosferycznych w czasie sprzedaży towarów na wolnym powietrzu,
 - 27) w wyniku działania wiatru o prędkości mniejszej niż 24 m/s.,
 - 28) w wyniku skażenia lub zanieczyszczenia środowiska lub ubezpieczonego mienia odpadami przemysłowymi albo zanieczyszczeniami emitowanymi do otoczenia,
 - 29) w wyniku procesu modyfikacji genetycznej,
 - 30) w wyniku przerwy w świadczeniu usług telekomunikacyjnych oraz w dostawie energii elektrycznej, ciepłej, wody, gazu lub innych mediów, z zastrzeżeniem § 42 niniejszych OWU.
2. Ponadto, Towarzystwo nie odpowiada za szkody:
 - 1) w mieniu skonfiskowanym lub czasowo przyjętym przez uprawnione organy,
 - 2) w mieniu składowanym niezgodnie z przeznaczeniem lub wymaganiami producenta lub dostawcy,
 - 3) w mieniu pracowników poza miejscem pracy,
 - 4) w mieniu przeznaczonym na złom lub do likwidacji,
 - 5) w biżuterii, srebrze, złocie, platynie, w złomie i w sztabach, w nie oprawionych kamieniach szlachetnych i syntetycznych oraz szlachetnych substancjach organicznych nie stanowiących wyrobu użytkowego, za wyjątkiem wyrobów potwierdzonych odpowiednimi certyfikatami oraz dowodem własności z załączonym zdjęciem wyrobu,
 - 6) w mieniu o przekroczonym terminie ważności lub wycofanego z obrotu przed powstaniem szkody,
 - 7) powstałe od uderzenia pojazdem należącym do Ubezpieczającego lub będącego w jego posiadaniu,
 - 8) w mieniu, powstałe w okresie gwarancyjnym i pokrywane przez producenta lub sprzedawcę oraz takie, za które na podstawie obowiązujących przepisów odpowiedzialne są osoby trzecie, takie jak: dostawcy, wytwórcy, sprzedawcy, przewoźnicy, spedytorzy, projektanci lub wykonawcy.
 3. Towarzystwo nie pokrywa kosztów usunięcia wad materiałowych oraz kosztów konserwacji i utrzymania w stanie koniecznym do prawidłowego funkcjonowania mienia oraz zwiększonych kosztów wynikających z braku materiałów potrzebnych do przywrócenia rzeczy do stanu istniejącego przed szkodą.
 4. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje szkód pośrednich i zwiększonych kosztów działalności, chyba że umowa ubezpieczenia została rozszerzona o Klauzulę dodatkowych kosztów działalności.
 5. Zakres ochrony nie obejmuje odpowiedzialności za wypadki nie mające wpływu na użyteczność mienia, a pozostawiające wrażenia estetyczne, takie jak: poplamienie, zadrapanie,

porysowania, wgniecenie, wybrzuszenie, odprysnięcie, odpadnięcie części przedmiotu, blaknięcia, wypłowienia, zmiana barwy.

Suma ubezpieczenia

§ 28

1. Sposób ustalenia sumy ubezpieczenia zależy od rodzaju mienia zgłoszonego przez Ubezpieczającego do ubezpieczenia oraz wybranego przez niego zakresu ubezpieczenia.
2. Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający według wartości ubezpieczonego mienia, zgodnie z zasadami określonymi w ust. 3-9.
3. Suma ubezpieczenia **środków trwałych** może zostać określona przez Ubezpieczającego według wartości:
 - 1) odtworzeniowej, pod warunkiem, że ubezpieczone mienie nie jest starsze niż:
 - a) budynki i budowle, których główne elementy konstrukcyjne i osłonowe wykonano jako murowane lub z prefabrykowanych elementów betonowych – 20 lat,
 - b) budynki i budowle o konstrukcji innej niż wskazana w ppkt a – 10 lat,
 - c) maszyny i urządzenia – 5 lat,
 - d) sprzęt komputerowy – 5 lat,
 - e) wyposażenie – 5 lat,
 - 2) rzeczywistej,
 - 3) księgowej brutto, jeżeli stopień amortyzacji nie przekracza 50%.
4. Suma ubezpieczenia środków trwałych starszych niż określono w ust. 3, pkt 1 ppkt a-e może zostać określona według wartości odtworzeniowej pod warunkiem udokumentowania przez Ubezpieczającego wykonanych modernizacji i remontów przywracających początkowy stan techniczny danego środka.
5. **Przez wartość odtworzeniową** rozumie się wartość odpowiadającą kosztowi odtworzenia, co oznacza:
 - 1) w przypadku budynków i budowli – koszt odbudowy z zachowaniem dotychczasowych wymiarów, konstrukcji, rodzaju zastosowanych materiałów wraz z nakładami na roboty wykończeniowe,
 - 2) w przypadku pozostałych rodzajów mienia – cena nabycia przedmiotu tego samego rodzaju, typu, modelu i o tych samych lub zbliżonych parametrach, z uwzględnieniem kosztów transportu i montażu.
6. **Przez wartość rzeczywistą** – rozumie się wartość odtworzeniową pomniejszoną o stopień technicznego zużycia.
7. **Przez wartość księgową brutto** – rozumie się księgową wartość początkową środków trwałych, z uwzględnieniem obowiązujących przeszacowań.
8. Podstawę określenia sumy ubezpieczenia w pozostałych rodzajach mienia stanowi:
 - 1) dla **środków obrotowych** – najwyższa (maksymalna) dzienna wartość przewidziana w okresie ubezpieczenia odpowiadająca kosztom ich wytworzenia lub nabycia, nie większym jednak niż osiągalna cena sprzedaży danego przedmiotu, w tym dla zwierząt:
 - a) gospodarskich – średnia wartość rynkowa, z zastrzeżeniem ppkt b i c,
 - b) przeznaczonych na opas lub do tuczu – przewidywana maksymalna waga i cena jednostkowa żywca,
 - c) hodowlanych (zarodowych) lub sportowych – udokumentowana indywidualna wycena,
 - 2) dla **przedmiotów i środków nietrwałych** – wartość odpowiadająca kosztom ich wytworzenia lub nabycia,
 - 3) dla **mienia przyjętego od osób trzecich** – wartość określona w dowodzie przyjęcia powiększonej o ewentualnie poniesione koszty usługi, jednak wartość ta nie może być większa niż aktualna wartość rynkowa ubezpieczonego mienia uwzględniająca okres jego użytkowania,
 - 4) dla **mienia pracowników** – iloczyn liczby pracowników i przeciętnej zadeklarowanej wartości mienia, nie wyższa jednak niż wartość 1 000 zł przypadająca na jednego pracownika,
 - 5) dla **nakładów inwestycyjnych** – wartość rzeczywista odpowiadająca poniesionym lub przewidywanym w okresie ubezpieczenia wydatkom na remonty, adaptację oraz na wykończenie budynków.
9. Poprzez **wartość rynkową** – rozumie się najbardziej prawdopodobną cenę mienia możliwą do uzyskania na rynku.
10. W zależności od ubezpieczonego mienia umowa ubezpieczenia w zakresie standardowym może być zawarta w systemie:
 - 1) sum stałych – ochroną ubezpieczeniową mogą być objęte: środki trwałe, środki obrotowe, mienie osób trzecich, nakłady inwestycyjne,
 - 2) na pierwsze ryzyko – ochroną ubezpieczeniową mogą być objęte: przedmioty i środki nietrwałe, mienie pracownicze.
11. Mienie ubezpieczone w zakresie rozszerzonym ubezpiecza się w systemie sum stałych lub na pierwsze ryzyko w zależności od danego przedmiotu i zakresu.
12. Jeżeli Ubezpieczający w trakcie trwania umowy ubezpieczenia podwyższy wartość ubezpieczonego mienia ubezpieczonego w systemie sum stałych, poprzez dokonanie zmian technicznych lub zakup nowego mienia, obowiązany jest do zgłaszania nowej sumy ubezpieczenia. Nowa suma ubezpieczenia będzie obowiązywała od dnia następnego po jej zgłoszeniu i po opłaceniu dodatkowej składki.
13. Towarzystwo w uzgodnieniu z Ubezpieczającym może wprowadzić w formie limitu ograniczenie odpowiedzialności za szkody w mieniu z tytułu powodzi w zależności od stopnia zagrożenia miejsca ubezpieczenia występowaniem podwyższonego ryzyka.

Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania

§ 29

1. Z uwzględnieniem postanowień określonych w § 16-17 niniejszych OWU, za wysokość szkody powstałej w mieniu przyjmuje się koszty jej naprawienia określone wg tych samych zasad, na jakich została ustalona suma ubezpieczenia zgodnie z § 28 niniejszych OWU.
2. Rozmiar szkody w **środkach trwałych** ustalany jest:
 - 1) przy ubezpieczeniu w wartości **odtworzeniowej** – bez potrącenia stopnia zużycia i amortyzacji (umorzenia),
 - a) dla budynków i budowli – według kosztów odbudowy lub remontu potwierdzonych kosztorysem przedłożonym przez Ubezpieczającego, określonych zgodnie z zasadami kalkulacji i ustalania cen robót budowlanych stosowanymi w budownictwie – przy uwzględnieniu dotychczasowych wymiarów, konstrukcji, materiałów,
 - b) dla pozostałych środków trwałych – koszt naprawy na podstawie kosztorysu przedłożonego przez Ubezpieczającego koszt nabycia nowego środka trwałego tego samego rodzaju, typu i o takich samych parametrach technicznych, powiększony o koszt montażu,

- 2) przy ubezpieczeniu w **wartości rzeczywistej** – w oparciu o koszt odbudowy, remontu, naprawy lub koszt nabycia określony w pkt 1, pomniejszony o stopień zużycia,
 - 3) przy ubezpieczeniu w wartości **księgowej brutto**:
 - a) przy szkodzie całkowitej w wysokości równej sumie ubezpieczenia (wartości księgowej brutto),
 - b) przy szkodzie częściowej:
 - dla budynków i budowli przy szkodzie częściowej o wartości powyżej 20% sumy ubezpieczenia – jako procent sumy ubezpieczenia (wartości księgowej brutto), odpowiadający udziałowi procentowemu uszkodzonego elementu do wartości całego budynku lub budowli,
 - dla budynków i budowli przy szkodzie częściowej o wartości poniżej 20% sumy ubezpieczenia – w wysokości równej kosztowi odbudowy lub remontu, ustalonej na podstawie kosztorysu przedłożonego przez Ubezpieczającego lub według wyceny Towarzystwa,
 - c) dla pozostałych środków trwałych – jako procent sumy ubezpieczenia (wartości księgowej brutto), odpowiadający udziałowi uszkodzonego elementu do wartości całego środka trwałego.
3. Podstawę do ustalenia wysokości szkody, **poza środkami trwałymi**, stanowi wartość poszczególnych rodzajów mienia przyjętego do ubezpieczenia. W odniesieniu do niżej wymienionych rodzajów mienia przyjmuje się za ich wartość:
- 1) w **środkach obrotowych oraz przedmiotach i środkach nietrwałych** – koszt ich zakupu lub wytworzenia wg cen z dnia szkody, udokumentowanych rachunkiem zakupu lub kalkulacją kosztów wytworzenia, w tym dla zwierząt:
 - a) **gospodarskich** – wartość rynkową, z zastrzeżeniem ppkt b i c,
 - b) **trzody chlewnej w tuczu lub młodego bydła** przeznaczonego na opas lub do odnowienia stada – wartość zwierzęcia ustaloną na podstawie wagi oraz przeciętnej ceny 1 kg żywca,
 - c) **zwierząt hodowlanych lub sportowych** – wartość ustaloną wg udokumentowanej indywidualnej wyceny,
 - 2) w **mieniu przyjętym od osób trzecich**:
 - a) do sprzedaży – wartość określoną w dowodzie przyjęcia, nie więcej niż wartość rynkowa; wartość nie uwzględnia także marży,
 - b) w celu wykonania usługi – wartość podaną w dowodzie przyjęcia powiększoną o udokumentowane poniesione usługi, nie więcej niż wartość rynkowa,
 - 3) w **mieniu pracowniczym** – cenę nabycia na danym terenie z potrąceniem stopnia zużycia, do wysokości nie przekraczającej kwoty zadeklarowanej wartości mienia na jednego pracownika oraz o wartości jednostkowej nie wyższej niż 300 zł,
 - 4) w **nakładach inwestycyjnych** – koszt odbudowy lub remontu z uwzględnieniem dotychczasowych wymiarów, konstrukcji i materiałów, ustalony na podstawie kosztorysu przedłożonego przez Ubezpieczającego z potrąceniem stopnia zużycia.
4. Odszkodowanie za uszkodzone elementy zabezpieczenia uwzględnia się w granicach łącznej sumy ubezpieczenia, do wysokości udokumentowanych kosztów naprawy lub wymiany, z zastrzeżeniem § 35 ust. 4 niniejszych OWU.
5. Dla **mienia w transporcie** za wysokość szkody przyjmuje się:
- 1) w przypadku utraty, ubytku lub uszkodzenia mienia w całości lub w części albo takiego uszkodzenia mienia, że z uwagi na jego właściwości nie nadaje się ono do naprawy – wartość zniszczonego, utraconego lub uszkodzonego mienia, określoną na podstawie:
 - a) faktury dostawcy lub
 - b) dowodu wewnętrznego zastępującego fakturę dostawcy lub
 - c) faktycznych kosztów wytworzenia lub
 - d) wartości rzeczywistej,
 - 2) w razie uszkodzenia mienia, które nadaje się do naprawy – rzeczywisty koszt naprawy.
6. W przypadku szkód w mieniu ubezpieczonym według wartości odtworzeniowej i księgowej brutto odszkodowanie zostanie wyliczone wg zasady przyjętej dla ubezpieczenia w wartości rzeczywistej – jeżeli Ubezpieczający odstąpi od odbudowy lub naprawy zniszczonego mienia.

§ 30

Z uwzględnieniem postanowień określonych w § 16-17 niniejszych OWU, wysokość wypłaconego odszkodowania będzie odpowiadać udokumentowanej wysokości szkody w mieniu, skorygowanej następująco:

- 1) od ustalonej wysokości szkody potrąca się:
 - a) wartość pozostałości, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku, sprzedaży, przeróbki lub naprawy, przy czym w ubezpieczeniu zwierząt za wartość pozostałości uważa się kwotę uzyskaną za zwierzę lub tuszę zwierzęcą i skórę, z zastrzeżeniem § 31 niniejszych OWU,
 - b) franszyzę redukcyjną w wysokości 200 zł,
 - c) udział własny Ubezpieczającego w szkodzie, o którym mowa w § 50 niniejszych OWU,
- 2) do wysokości szkody dolicza się:
 - a) koszty wynikłe z zastosowania dostępnych mu środków w celu ratowania ubezpieczonego mienia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów, jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne,
 - b) koszty uprzątnięcia pozostałości po szkodzie w ubezpieczonym mieniu do wysokości 10% sumy ubezpieczenia, jednak nie więcej niż 10 000 zł,
- 3) jeżeli suma ubezpieczenia mienia ubezpieczonego w systemie sum stałych, zadeklarowana przez Ubezpieczającego i określona we wniosku będzie niższa od wartości posiadanego danego rodzaju mienia, odszkodowanie pomniejsza się w takim stosunku, w jakim suma ubezpieczenia pozostawała do wartości mienia w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia lub w dniu zgłoszenia nowej sumy ubezpieczenia; zasady tej nie stosuje się jeżeli niedoubezpieczenie będzie niższe niż 20%.

§ 31

1. Jeżeli Ubezpieczający nie udokumentował uzyskanej ze sprzedaży zdatnego do spożycia mięsa zwierzęcia ubitego z konieczności, wysokość szkody zmniejsza się:
 - 1) w ubezpieczeniu bydła – o 60%,
 - 2) w ubezpieczeniu trzody chlewnej – o 80%,
 - 3) w ubezpieczeniu bydła i trzody chlewnej, w przypadku uznania mięsa za mniej wartościowe lub warunkowo zdatne do spożycia – o 50%,
 - 4) w ubezpieczeniu koni – o 40%.
2. W razie nieudokumentowania sprzedaży skóry zwierząt ubitych z konieczności, odszkodowanie zmniejsza się o wartość skóry według cen stosowanych przez jednostki skupu na danym terenie w dniu powstania szkody.

3. Nie stosuje się odliczeń wartości pozostałości w szkodach powstałych wskutek padnięcia, także skierowania na ubój z konieczności, jeżeli mięso uznane zostało za niezdatne do spożycia, a Ubezpieczający przedstawił pokwitowanie odbioru padliny przez zakład utylizacyjny.

ZAKRES ROZSZERZONY

§ 32

W przypadku ubezpieczenia przez Ubezpieczającego mienia w zakresie standardowym możliwe jest rozszerzenie zakresu ubezpieczenia, za opłatą dodatkowej składki, o ryzyka dodatkowe wymienione w § 26 ust. 2 niniejszych OWU.

A. Ubezpieczenie szyb, kolektorów słonecznych i innych przedmiotów szklanych od stłuczenia

§ 33

1. Rozszerza się ochronę ubezpieczeniową Towarzystwa o szkody powstałe w miejscu ubezpieczenia w siedzisku, będące bezpośrednim następstwem stłuczenia (rozbicia) lub pęknięcia ubezpieczonych przedmiotów.
2. Ochroną ubezpieczeniową mogą być objęte:
 - 1) nieuszkodzone szyby i inne przedmioty zamontowane na stałe zgodnie z ich przeznaczeniem jak: oszklenia okienne, drzwiowe, ścienne i dachowe, płyty szklane stanowiące część mebli, gablot reklamowych, przegrody ścienne, szyldy, rurki neonowe, witraże,
 - 2) kolektory słoneczne zainstalowane na stałe.
3. W ramach sumy ubezpieczenia Towarzystwo pokrywa udokumentowane koszty ustawienia i rozebrania rusztowań niezbędnych w celu naprawy przedmiotu do wysokości 20% sumy ubezpieczenia danego rodzaju mienia.
4. Poza wyłączeniami określonymi w § 5, 26 oraz 27 niniejszych OWU, Towarzystwo nie odpowiada za szkody:
 - 1) w szklarniach,
 - 2) w szybach w pojazdach i maszynach rolniczych,
 - 3) powstałe w trakcie montażu, wymiany, demontażu oraz transportu,
 - 4) będące wynikiem prac konserwacyjnych i naprawczych oraz robót remontowych prowadzonych w obrębie ubezpieczonego mienia,
 - 5) powstałe w szkłe stanowiącym osprzęt urządzeń technicznych (maszyn, aparatów) oraz osprzęt wszelkiego rodzaju instalacji,
 - 6) powstałe w szkłe artystycznym,
 - 7) szkody w postaci zadrapania, porysowania, poplamienia bądź zmiany barwy lub odprysnięcia kawałków powierzchni ubezpieczonych przedmiotów,
 - 8) wynikające z działania lub wady urządzeń oświetleniowych,
 - 9) spowodowane niewłaściwym działaniem lub wadą kolektora słonecznego lub innego elementu systemu solarnego.
5. Sumę ubezpieczenia w systemie na pierwsze ryzyko, ustala Ubezpieczający, dla poszczególnych rodzajów mienia wymienionego ust. 2, jednak nie więcej niż do łącznej wysokości 20 000 zł.

B. Ubezpieczenie mienia od dewastacji

§ 34

1. Rozszerza się ochronę ubezpieczeniową Towarzystwa o szkody powstałe w miejscu ubezpieczenia w siedzisku, będące bezpośrednim następstwem dewastacji.

2. Ochroną ubezpieczeniową mogą być objęte:

- 1) środki trwałe,
 - 2) środki obrotowe,
 - 3) przedmioty i środki nietrwałe,
 - 4) stacjonarny sprzęt elektroniczny,
 - 5) mienie osób trzecich,
 - 6) nakłady inwestycyjne,
 - 7) mienie pracowników.
3. Poza wyłączeniami określonymi w § 5, 26 oraz 27 niniejszych OWU, Towarzystwo nie odpowiada za szkody:
- 1) polegające na stłuczeniu i uszkodzeniu przedmiotów, które mogą zostać ubezpieczone w ramach ubezpieczenia od stłuczenia,
 - 2) powstałe wskutek naklejania lub umieszczania w inny sposób na ubezpieczonym mieniu różnego rodzaju plakatów, ogłoszeń albo tablic,
 - 3) powstałe w pojazdach mechanicznych i sprzęcie rolniczym.
4. Sumę ubezpieczenia w systemie na pierwsze ryzyko, ustala Ubezpieczający, łącznie dla wszystkich rodzajów mienia wymienionego w ust. 2, jednak nie więcej niż do wysokości 100 000 zł.

C. Ubezpieczenie mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku oraz stałych elementów wykończeniowych budynków od kradzieży

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 35

1. Rozszerza się ochronę ubezpieczeniową Towarzystwa o szkody powstałe w miejscu ubezpieczenia w siedzisku, będące bezpośrednim następstwem:
 - 1) kradzieży z włamaniem,
 - 2) rabunku,
 - 3) kradzieży stałych elementów wykończeniowych budynków.
2. Ochroną ubezpieczeniową w zakresie kradzieży z włamaniem i rabunku mogą być objęte:
 - 1) mienie wykorzystywane w związku z prowadzoną działalnością rolniczą, ewidencjonowane mienie stanowiące własność Ubezpieczającego lub będące w jego posiadaniu na podstawie odpowiedniego tytułu prawnego:
 - a) urządzenia, maszyny, wyposażenie, służące do prowadzenia działalności rolniczej,
 - b) środki obrotowe,
 - 2) przedmioty i środki nietrwałe,
 - 3) stacjonarny sprzęt elektroniczny,
 - 4) mienie osób trzecich,
 - 5) mienie pracowników.
3. Ubezpieczenie nie obejmuje pojazdów mechanicznych, innych niż sprzęt rolniczy.
4. W ramach sumy ubezpieczenia Towarzystwo pokrywa również koszty naprawy zniszczonych lub uszkodzonych zabezpieczeń, w wyniku kradzieży z włamaniem, dokonanej lub usiłowanej, łącznie z kosztami usunięcia uszkodzeń ścian, stropów, dachów, okien, świetlików, drzwi i instalacji alarmowych – do wysokości 5% sumy ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem, nie więcej niż do wysokości 10 000 zł.

Suma ubezpieczenia

§ 36

W ubezpieczeniu mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku oraz stałych elementów wykończeniowych budynku od

kradzieży, określa Ubezpieczający wg ubezpieczenia w systemie na pierwsze ryzyko oddzielnie dla poszczególnych rodzajów mienia.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 37

Poza wyłączeniami określonymi w § 5, 26 oraz 27 niniejszych OWU, Towarzystwo nie odpowiada za szkody:

- 1) przewyższające 5% sumy ubezpieczenia w przypadku zaboru mienia w celu przywłaszczenia, wskutek kradzieży z włamaniem dokonanej bez wejścia sprawcy do pomieszczenia, w którym znajduje się ubezpieczone mienie,
- 2) wówczas, gdy zamki, kłódki lub inne zabezpieczenia zostały otworzone w sposób nieustalony,
- 3) polegające na kradzieży stałych elementów wykończeniowych budynku bez uprzedniego ich demontażu z użyciem narzędzi,
- 4) polegające na kradzieży ogrodzenia lub jego elementów.

Wymogi zabezpieczenia mienia objętego ubezpieczeniem

§ 38

1. Ubezpieczone mienie musi znajdować się w pomieszczeniach należycie zabezpieczonych, przy czym ściany, sufity, podłogi i dachy nie mogą posiadać nie zabezpieczonych otworów, przez które możliwy jest dostęp do ubezpieczonego mienia bez włamania. Pomieszczenia wykonane w całości lub w części z siatki drucianej lub innych konstrukcji ażurowych, a także z brezentu, powłok z tworzyw sztucznych itp. materiałów (budowle pneumatyczne, tunele foliowe, namioty), nie są uważane za pomieszczenia należycie zabezpieczone. Postanowienie to nie odnosi się do przypadku podanego w ust. 8.
2. Wszystkie drzwi zewnętrzne budynku lub lokalu objętego ubezpieczeniem powinny być zamknięte co najmniej na dwa różne zamki wielozapadkowe lub na jeden zamek wielozapadkowy i jedną kłódkę bądź dwie różne kłódki wielozastawkowe zawieszane na oddzielnych skoblach, z zastrzeżeniem, że gdy przedmiotem ubezpieczenia są maszyny, urządzenia i wyposażenie o łącznej wartości 50 000 zł i wyższej, co najmniej jeden z tych zamków winien posiadać atest. Właściwe działanie drzwi otwieranych kartą magnetyczną winno być potwierdzone aktualnym atestem Instytutu Mechaniki Precyzyjnej lub Zakładu Rozwoju Technicznej Ochrony Mienia. Przy drzwiach dwuskrzydłowych, jedno skrzydło powinno być unieruchomione przy pomocy zasuwki u góry i u dołu od wewnętrznej strony lokalu. Oszkłone drzwi powinny być na całej powierzchni zabezpieczone co najmniej jednym z następujących antywłamaniowych zabezpieczeń: kratami, żaluzjami, roletami lub szybami warstwowymi co najmniej typu (klasy) P-3. Drzwi oszkłone nie mogą posiadać zamków, które można otworzyć z zewnątrz bez klucza, po uprzednim wybicciu szyby.
3. Okna i inne zewnętrzne otwory w lokalach znajdujących się na parterze i poniżej, a także w lokalach znajdujących się na wyższych kondygnacjach, do których jest dostęp z położonych pod nimi lub obok nich przybudówek, balkonów, tarasów lub dachów, jak również otwory na strychach i w piwnicach, z których jest przejście do dalszych pomieszczeń objętych ubezpieczeniem, powinny być na całej powierzchni zabezpieczone co najmniej jednym z następujących antywłamaniowych zabezpieczeń: kratami, żaluzjami, roletami, okiennicami stalowymi lub szybami

warstwowymi co najmniej typu (klasy) P-3.

4. Kraty, żaluzje, okiennice, szyby powinny być takiej konstrukcji i założone w taki sposób, aby przedostanie się do wnętrza lokalu nie było możliwe bez uprzedniego ich uszkodzenia. Ściany z płyt luksferowych (szklane profilowane cegielki) nie są otworami, o których wyżej mowa, i nie ma obowiązku ich zabezpieczenia we wskazany wyżej sposób.
5. Jeżeli sztaby, skoble i zawiasy zewnętrzne nie są wmurowane w ścianę, muszą być przytwierdzone śrubami zaklinowanymi lub w inny sposób zamocowanymi od wewnątrz.
6. Postanowienia ust. 2 i 3 dotyczące dodatkowych zabezpieczeń oszklonych drzwi, okien i innych zewnętrznych otworów nie mają zastosowania w obiektach objętych dozorem.
7. W przypadku zaistnienia uzasadnionych technicznie, prawnie lub konstrukcyjnie powodów uniemożliwiających zastosowanie zabezpieczeń, o których mowa w ust. 1-5, istnieje możliwość ustalenia w formie pisemnej wspólnie z Ubezpieczającym i za zgodą Towarzystwa, indywidualnych warunków zabezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia.
8. Za pomieszczenie należycie zabezpieczone uważa się również miejsce strzeżone.
9. Wewnątrz sprzętu rolniczego nie mogą być pozostawione bez nadzoru kluczyki lub inne urządzenia służące do jego otwarcia lub uruchomienia oraz dowód rejestracyjny (jeżeli sprzęt podlega rejestracji), a wszystkie drzwi w pojazdach krytych oraz rolniczych maszynach samojezdnych powinny być zamknięte na zamek lub w inny sposób zabezpieczone od zewnątrz.
10. Klucze zapasowe do miejsca ubezpieczenia muszą być przechowywane w sposób uniemożliwiający dostęp do nich osobom nie uprawnionym. W razie zaginięcia kluczy (także zapasowych) Ubezpieczający, po powzięciu o tym wiadomości, obowiązany jest bezzwłocznie wymienić wkładki zamków.
11. W przypadku zaistnienia uzasadnionych konstrukcyjnie lub technicznie powodów uniemożliwiających zastosowanie w sprzęcie rolniczym dodatkowych zabezpieczeń przeciwkradzieżowych, Towarzystwo na podstawie indywidualnej oceny ryzyka może ustalić inne warunki zabezpieczenia.
12. Ubezpieczający lub osoba upoważniona do korzystania ze sprzętu rolniczego opuszczając sprzęt ubezpieczony od ryzyka kradzieży, zobowiązani są go zabezpieczyć z należytą starannością, w tym uruchomić każde z wymaganych w umowie ubezpieczenia zabezpieczeń przed kradzieżą.

Dodatkowe obowiązki Ubezpieczającego

§ 39

1. Przy ubezpieczeniu mienia, od kradzieży z włamaniem i rabunku lub elementów stałych wykończeniowych budynków od kradzieży, Ubezpieczający lub osoba upoważniona do korzystania z mienia niezależnie od obowiązków określonych w § 13-14 niniejszych OWU, zobowiązani są niezwłocznie:
 - 1) wezwać, nie później jednak niż w ciągu 6 godzin od chwili kradzieży lub powzięcia informacji o kradzieży ubezpieczonego mienia, najbliższą czynną jednostkę Policji,
 - 2) w terminie do 24 godzin, od chwili kradzieży lub powzięcia informacji o kradzieży, powiadomić Towarzystwo oraz udzielić informacji o okolicznościach i rozmiarze szkody, z dopełnieniem obowiązków określonych w ust. 2 pkt 1.
2. Jeżeli umowa ubezpieczenia została rozszerzona o ubezpieczenie sprzętu rolniczego od kradzieży

Ubezpieczający lub osoba upoważniona do korzystania ze sprzętu rolniczego, zobowiązani są:

- 1) postępować zgodnie ze wskazówkami udzielonymi przez pracownika Towarzystwa, w szczególności poprzez niezwłoczne przekazanie do Towarzystwa, w trybie uzgodnionym z pracownikiem Towarzystwa:
 - a) dowodu rejestracyjnego, (pod warunkiem, że sprzęt podlega rejestracji),
 - b) dokumentów wymaganych przez Towarzystwo przy likwidacji szkody,
 - c) wszystkich posiadanych kluczyków i innych urządzeń służących do otwarcia lub uruchomienia sprzętu rolniczego oraz kluczyków i urządzeń służących do uruchomienia zamontowanych w sprzęcie rolniczym zabezpieczeń przeciwkradzieżowych zadeklarowanych przy zawieraniu umowy ubezpieczenia,
- 2) w razie uzyskania informacji o skradzionym sprzęcie rolniczym, niezwłocznie powiadomić Policję i Towarzystwo oraz uczestniczyć w czynnościach zmierzających do rozpoznania i odzyskania mienia,
- 3) w razie odzyskania utraconego sprzętu rolniczego zwrócić równowartość otrzymanego odszkodowania, chyba że strony zgodnie postanowiły dokonać przeniesienia jego własności z Ubezpieczającego na Towarzystwo,
- 4) w przypadku kiedy przedmiotem kradzieży lub rabunku będą kluczyki i inne urządzenia służące do otwarcia lub uruchomienia sprzętu rolniczego oraz kluczyki i urządzenia służące do uruchomienia zamontowanych w sprzęcie rolniczym zabezpieczeń przeciwkradzieżowych, zgłosić ten fakt na Policję.
3. Ubezpieczający, niezależnie od obowiązków wymienionych w ust. 1 i 2, zobowiązany jest złożyć w Towarzystwie, wydane przez Prokuraturę, prawomocne postanowienie o umorzeniu postępowania bądź inne postanowienie kończące postępowanie przygotowawcze w sprawie kradzieży mienia lub rabunku.

§ 40

W przypadku niedopełnienia obowiązków, wynikających z § 39 niniejszych OWU, Towarzystwo może odmówić wypłaty odszkodowania lub odpowiednio je zmniejszyć, jeżeli miało to wpływ na ustalenie okoliczności wypadku ubezpieczeniowego lub rozmiaru szkody.

§ 41

Jeżeli do utraty sprzętu rolniczego doszło wskutek rabunku Towarzystwo, w uzasadnionych przypadkach, odstąpi od wymogu zawartego w § 39 ust. 2 pkt 1 lit. a-c niniejszych OWU.

D. Ubezpieczenie mienia od rozmrożenia

§ 42

1. Rozszerza się ochronę ubezpieczeniową Towarzystwa o szkody powstałe w miejscu ubezpieczenia w siedlisku, będące bezpośrednim następstwem rozmrożenia.
2. Ochroną ubezpieczeniową mogą być objęte wyłącznie środki obrotowe, których właściwości naturalne nakazują przechowywanie ich w urządzeniach chłodniczych w temperaturze co najmniej minus 18 stopni Celsjusza.
3. Przez rozmrożenie przyjmuje się utratę przydatności do spożycia środków obrotowych na skutek ich zepsucia będącego następstwem:
 - 1) udokumentowanej przerwy w dostawie przez zakład energetyczny prądu elektrycznego trwające nieprzerwanie co najmniej dwie godziny,

- 2) uszkodzenia urządzeń chłodniczych w wyniku uderzenia pioruna,
 - 3) uszkodzenia urządzeń chłodniczych w wyniku przepięcia.
4. Poza wyłączeniami określonymi w § 5, 26 oraz 27 niniejszych OWU, Towarzystwo nie odpowiada za szkody powstałe wskutek:
- 1) niewłaściwego przechowywania środków obrotowych,
 - 2) mechanicznego uszkodzenia opakowania środków obrotowych.
5. Sumę ubezpieczenia w systemie na pierwsze ryzyko, ustala Ubezpieczający, jednak nie więcej niż do wysokości 20 000 zł.

E. Ubezpieczenie sprzętu rolniczego w ruchu

§ 43

1. Rozszerza się ochronę ubezpieczeniową Towarzystwa o szkody powstałe w miejscu ubezpieczenia w siedlisku i poza siedliskiem, będące bezpośrednim następstwem wszelkich zdarzeń niezależnych od woli Ubezpieczającego lub osoby uprawnionej do korzystania ze sprzętu rolniczego, z zastrzeżeniem § 44 niniejszych OWU.
2. Ochroną ubezpieczeniową może być objęty, wskazany w umowie ubezpieczenia, sprzęt rolniczy stanowiący własność lub będący w prawnym posiadaniu Ubezpieczającego.
3. Ubezpieczeniem nie jest objęty sprzęt rolniczy:
 - 1) złożony poza firmą producenta (tzw. składaki) lub wykonany systemem gospodarczym (tzw. samy),
 - 2) eksploatowany dłużej niż 30 lat, chyba że umowa ubezpieczenia jest kontynuacją poprzedniej, bezszkodowej umowy ubezpieczenia, zawartej z Towarzystwem,
 - 3) który osiągnął stan graniczny.
4. Sumę ubezpieczenia w systemie sum stałych, ustala Ubezpieczający wg wartości określonych w § 28 ust. 5-7.

§ 44

1. Poza wyłączeniami wymienionymi w § 5, 26 oraz 27 niniejszych OWU, Towarzystwo nie odpowiada za szkody:
 - 1) gdy Ubezpieczający lub osoba upoważniona do korzystania ze sprzętu rolniczego zbiegła z miejsca wypadku drogowego, w którym uczestniczył sprzęt rolniczy,
 - 2) powstałe w sprzęcie rolniczym użytym przez Ubezpieczającego lub osobę upoważnioną do korzystania ze sprzętu rolniczego, w związku z popełnieniem lub usiłowaniem popełnienia przestępstwa,
 - 3) powstałe w czasie ruchu sprzętu rolniczego, podlegającego obowiązkowi rejestracji, gdy w chwili zaistnienia szkody sprzęt rolniczy nie był zarejestrowany lub nie posiadał ważnego badania technicznego, a miało to wpływ na powstanie szkody,
 - 4) w sprzęcie rolniczym pozostawionym bez opieki poza siedliskiem,
 - 5) polegające na uszkodzeniu części lub zespołów sprzętu rolniczego bez wyraźnej przyczyny zewnętrznej, wskutek wad fabrycznych lub niewłaściwej eksploatacji, ze szczególnym uwzględnieniem wszelkiego rodzaju awarii, oraz powstałe w wyniku niewłaściwego doboru paliwa, płynów lub materiałów eksploatacyjnych,
 - 6) polegające na uszkodzeniu silnika wskutek zassania wody podczas jego pracy lub próby uruchomienia silnika w warunkach stwarzających takie zagrożenie,
 - 7) powstałe w następstwie użytkowania sprzętu rolniczego niezgodnie z przeznaczeniem jak i wskutek niewłaściwego załadowania, rozładowania i przewożenia ładunku oraz

pogarszania się stanu technicznego sprzętu rolniczego wskutek długotrwałego postoju,

- 8) polegające na uszkodzeniu lub zniszczeniu ogumienia, chyba że powstały one wskutek działania osób trzecich lub powstałych jednocześnie z uszkodzeniem lub zniszczeniem innych części sprzętu rolniczego, objętych ochroną ubezpieczeniową,
 - 9) polegające na spadku wartości handlowej sprzętu rolniczego w następstwie zgłoszonej szkody,
 - 10) polegających na kradzieży sprzętu rolniczego, chyba że ubezpieczenie zostało rozszerzone w oparciu o postanowienia części F niniejszego rozdziału.
2. W przypadku szkody w sprzęcie rolniczym w wyniku ognia zdefiniowanego w § 54 ust. 2 pkt 3 niniejszych OWU, wprowadza się udział własny Ubezpieczającego w wysokości 10% ustalonego odszkodowania.

F. Ubezpieczenie sprzętu rolniczego od kradzieży poza siedliskiem

§ 45

1. Rozszerza się ochronę ubezpieczeniową Towarzystwa o szkody będące bezpośrednim następstwem kradzieży sprzętu rolniczego poza siedliskiem.
2. Warunkiem rozszerzenia o szkody powstałe będące bezpośrednim następstwem kradzieży sprzętu rolniczego poza siedliskiem jest zawarcie ubezpieczenia sprzętu rolniczego w ruchu o którym mowa w § 43-44 niniejszych OWU.
3. Rozszerzenie umowy może nastąpić w czasie jej trwania (z terminem do końca jej ważności), pod warunkiem, że do końca umowy zostało co najmniej 6 miesięcy.

§ 46

Ochroną ubezpieczeniową mogą być objęte stanowiące własność lub będące w posiadaniu Ubezpieczającego:

- 1) ciągniki rolnicze, kombajny zbożowe oraz pozostałe samojezdne maszyny rolnicze,
- 2) zagregowany (połączony) z samojezdną maszyną rolniczą, a w szczególności z ciągnikiem rolniczym, sprzęt rolniczy.

§ 47

Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający na zasadach § 43 ust. 4.

§ 48

Przy ubezpieczeniu sprzętu rolniczego od ryzyka kradzieży poza siedliskiem muszą być spełnione odpowiednie wymogi zabezpieczenia określone w § 38 ust. 9 i 12 niniejszych OWU.

G. Ubezpieczenie zwierząt gospodarskich od padnięcia i uboju z konieczności wskutek choroby

§ 49

1. Rozszerza się ochronę ubezpieczeniową Towarzystwa dla zwierząt gospodarskich o szkody powstałe w gospodarstwie będące bezpośrednim następstwem choroby, której skutkiem jest padnięcie lub ubój z konieczności.
2. Za chorobę rozumie się stan zagrażający życiu lub zdrowiu zwierzęcia i wymagający pomocy lekarskiej; za chorobę uważa się także powikłania związane z ciążą, porodem lub zabiegiem przeprowadzonym przez uprawnionego pracownika służby weterynaryjnej.
3. Ochroną ubezpieczeniową mogą być objęte tylko zwierzęta zdrowe i bez wad, oznakowane lub opisane:
 - 1) bydło, konie, owce i kozy w wieku powyżej 6 miesiąca życia,
 - 2) trzoda chlewna o wadze powyżej 15 kg.
4. Przy zawieraniu umów ubezpieczenia górna granica wieku

zwierząt nie może przekraczać, dla:

- 1) bydła:
 - a) ras mlecznych – 5 lat,
 - b) ras mięsnych – 10 lat,
 - 2) koni – 10 lat,
 - 3) trzody chlewnej – 3 lat,
 - 4) owiec i kóz – 6 lat.
5. Do ubezpieczenia muszą być zgłoszone wszystkie będące własnością Ubezpieczającego zwierzęta tego samego gatunku wyszczególnione w księdze ewidencyjnej stada, z zastrzeżeniem postanowień ust. 3-4
6. Sumę ubezpieczenia w systemie na sumy stałe, ustala Ubezpieczający wg wartości określonej w § 28 ust. 8.

§ 50

Wprowadza się udział własny Ubezpieczającego w szkodzie, w wysokości:

- 1) 30% ustalonego odszkodowania w przypadku ubezpieczenia samców zwierząt hodowlanych przeznaczonych do rozrodu,
- 2) 20% ustalonego odszkodowania w przypadku ubezpieczenia pozostałych zwierząt.

§ 51

1. Poza wyłączeniami wymienionymi w § 5, 26 oraz 27 niniejszych OWU, Towarzystwo nie odpowiada za szkody powstałe wskutek:

- 1) chorób zakaźnych objętych przepisami o zwalczaniu zakaźnych chorób zwierzęcych, za które:
 - a) przyznano odszkodowanie ze środków budżetowych państwa, przeznaczonych na zwalczanie tych chorób,
 - b) nie przysługuje pomoc pieniężna ze środków przeznaczonych na zwalczanie tych chorób, ponieważ posiadacz zwierzęcia nie zastosował się do aktualnie obowiązujących przepisów ustawy o zwalczaniu zakaźnych chorób zwierzęcych,
 - 2) wypadków ubezpieczeniowych wchodzących w zakres innego ubezpieczenia,
 - 3) zaniedbań szczepień ochronnych zwierząt,
 - 4) prowadzenia doświadczalnych sposobów hodowli,
 - 5) uboju zwierzęcia pochodzącego z brakowania lub w wyniku uboju selekcyjnego,
 - 6) padnięcia z powodu starości,
 - 7) uboju z konieczności konia z powodu wad wrodzonych lub zwyrodnieniowych zmian w kończynach, spowodowanych długotrwałym procesem chorobowym powstałym przed zawarciem umowy ubezpieczenia,
 - 8) powstałe wskutek przyczyn niezidentyfikowanych,
 - 9) zaniedbań w żywieniu wynikających z niedokarmienia lub karmienia nieodpowiednią paszą,
 - 10) niemożliwości zacielenia krów,
 - 11) zachorowania na białaczkę,
 - 12) prowadzenia chowu (hodowli) niezgodnie z wymogami i nie zapewnienia właściwych warunków bytowania, użytkowania i pielęgnacji zwierząt,
 - 13) chorób, które istniały w chwili zawierania umowy ubezpieczenia,
 - 14) choroby zwierząt, nie posiadających oznakowania.
2. Ubezpieczenie nie obejmuje również:
- 1) kosztów leczenia, badania stanu zdrowia zwierząt, badania poubojowego mięsa, sekcji zwłok i zaświadczeń wydawanych przez lekarza,
 - 2) kosztów transportu zwierząt, które padły lub zostały przeznaczone na ubój z konieczności.

§ 52

1. Towarzystwo może, przed zawarciem umowy ubezpieczenia, żądać przedłożenia opinii uprawnionego pracownika służby weterynaryjnej o stanie zdrowia zwierząt i udokumentowania ich wartości. W odniesieniu do zwierząt zarodkowych wymagane jest posiadanie ważnego świadectwa uznania.
2. Odpowiedzialność Towarzystwa rozpoczyna się od 15-go dnia po dniu zawarcia umowy ubezpieczenia (tzw. karencja).
3. W ubezpieczeniach zawartych na okres 12 miesięcy, w przypadku wznowienia umowy na następny rok przed upływem bieżącego okresu ubezpieczenia, postanowień ust. 2 nie stosuje się.

§ 53

Oprócz obowiązków, o których mowa w § 13 i 14 niniejszych OWU, Ubezpieczający zobowiązany jest:

- 1) przestrzegać podstawowych zasad pielęgnacji, żywienia i użytkowania zwierząt,
- 2) stosować się do przepisów o zwalczaniu zakaźnych chorób zwierząt,
- 3) w razie choroby zwierzęcia natychmiast wezwać lekarza weterynarii i stosować się do jego zaleceń,
- 4) umożliwić Towarzystwu, w każdym czasie, oględziny ubezpieczonych zwierząt oraz pomieszczeń, w których przebywają, a także udostępnić prowadzoną dokumentację ewidencji zwierząt,
- 5) stosować się do obowiązujących przepisów przewozowych i sanitarno-weterynaryjnych.

H. Ubezpieczenie mienia w transporcie krajowym (cargo)

§ 54

1. Rozszerza się ochronę ubezpieczeniową Towarzystwa o szkody w mieniu w transporcie krajowym będące bezpośrednim następstwem:
 - 1) zdarzeń losowych: deszczu nawalnego, huraganu, ognia, powodzi, wybuchu, osuwania i zapadania się ziemi,
 - 2) uszkodzenia lub zniszczenia przewożonego mienia wskutek wypadku drogowego,
 - 3) zdarzeń, które uniemożliwiły osobom wykonującym transport ochronę powierzonego mienia wskutek: nagłej śmierci bądź nagłej i ciężkiej choroby wymagającej niezwłocznej hospitalizacji, a także ciężkiego uszkodzenia ciała wywołanego wypadkiem drogowym,
 - 4) kradzieży mienia ze środka transportu po pokonaniu jego zabezpieczeń,
 - 5) kradzieży środka transportu wraz z ubezpieczonym mieniem,
 - 6) rabunku.
2. Za szkody spowodowane przez:
 - 1) deszcz nawalny – uważa się szkody powstałe w wyniku opadu deszczu o współczynniku wydajności o wartości co najmniej 4,
 - 2) huragan – uważa się szkody powstałe w wyniku działania wiatru o prędkości nie mniejszej niż 24 m/sek., którego działanie wyrządza masowe szkody; pojedyncze szkody uważa się za spowodowane działaniem wiatru tylko wówczas, jeżeli w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono w tym samym czasie inne szkody spowodowane tą samą przyczyną; prędkość wiatru powinna być potwierdzona przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej,
 - 3) ogień – uważa się szkody powstałe w wyniku działania ognia, który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i rozprzestrzenił się o sile własnej,
 - 4) osuwanie się ziemi – uważa się szkody powstałe w wyniku osuwania się ziemi, ruch nie spowodowany działalnością

ludzką – ruch ziemi na stokach,

- 5) powódź – uważa się szkody powstałe wskutek zalania terenów w następnym:
 - a) podniesienia się wody w korytach wód płynących i stojących,
 - b) nadmiernych opadów atmosferycznych,
 - c) spływu wód po zboczach i stokach na terenach górskich lub falistych,
 - 6) wybuch – uważa się szkody powstałe w wyniku gwałtownej zmiany stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, płynów lub pary, wywołanej ich właściwością rozprzestrzeniania się; w odniesieniu do naczyń ciśnieniowych i innych tego typu zbiorników, warunkiem uznania wypadku ubezpieczeniowego za spowodowany wybuchem jest aby ściany naczyń i zbiorników uległy rozdarciu w takich rozmiarach, iż wskutek ujścia gazów, płynów, pary, pyłów lub cieczy nastąpiło nagłe wyrównanie ciśnień; za spowodowane wybuchem uważa się również wypadek ubezpieczeniowy powstały wskutek implozji polegającej na uszkodzeniu ciśnieniem zewnętrznym zbiornika lub urządzenia próżniowego,
 - 7) zapadanie się ziemi – uważa się szkody powstałe w wyniku obniżenia się terenu z powodu zaważenia się naturalnych podziemnych pustych przestrzeni w gruncie.
3. Ochroną ubezpieczeniową może być objęte wyłącznie mienie w trakcie transportu wykonywanego własnym środkiem transportu.
 4. Niniejsze ubezpieczenie nie obejmuje:
 - 1) mienia sprzedawanego ze środka transportu w ramach handlu obwoźnego,
 - 2) mienia przewożonego zarobkowo przez Ubezpieczającego, działającego jako przewoźnik.
 5. Ochrona ubezpieczeniowa rozpoczyna się z chwilą podjęcia czynności załadunku bezpośrednio przed przewozem mienia, a kończy z chwilą zakończenia czynności rozładunku, który winien być dokonany bezpośrednio po zakończeniu przewozu.

§ 55

1. Poza ogólnymi wyłączeniami określonymi w § 5 niniejszych OWU, w zakresie ubezpieczenia mienia w transporcie Towarzystwo nie odpowiada także za szkody powstałe wskutek:
 - 1) dewastacji,
 - 2) złego stanu technicznego środka transportu,
 - 3) złego stanu technicznego urządzenia przeznaczonego do załadowania i rozładowania mienia,
 - 4) prowadzenia środka transportu lub urządzenia przeznaczonego do załadowania i rozładowania mienia przez osobę nie posiadającą do tego uprawnień,
 - 5) użycia środka transportu, nieprzystosowanego do przewozu danego rodzaju mienia,
 - 6) kradzieży w czasie postoju w miejscach niestrzeżonych,
 - 7) przekroczenia ładowności środka transportu lub nieprawidłowego rozmieszczenia czy zamocowania mienia na środku transportu.
2. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności Towarzystwa za szkody powstałe podczas przewozu dokonanego w obrębie tej samej nieruchomości.
3. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje także odpowiedzialności Towarzystwa za ubytki w mieniu w granicach ustalonych zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi norm ubytku naturalnego.

§ 56

1. Sumę ubezpieczenia w systemie na pierwsze ryzyko, ustala Ubezpieczający, jednak nie więcej niż do wysokości 100 000 zł.
2. Suma ubezpieczenia jest górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa za szkody powstałe z jednego i wszystkich wypadków ubezpieczeniowych, które wystąpiły w czasie trwania odpowiedzialności Towarzystwa.

ROZDZIAŁ III UBEZPIECZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ

ZAKRES STANDARDOWY

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 57

1. Przedmiotem ubezpieczenia jest odpowiedzialność cywilna Ubezpieczającego oraz pracowników zatrudnionych w jego gospodarstwie rolnym a także członków spółdzielni, za szkody w mieniu i na osobie wyrządzone osobom trzecim w następstwie czynu niedozwolonego powstałe w okresie ubezpieczenia, w związku z prowadzoną działalnością rolniczą i posiadanym mieniem, wykorzystywanym w tej działalności (odpowiedzialność cywilna deliktowa).
2. Towarzystwo udziela ochrony ubezpieczeniowej przed roszczeniami składanymi w oparciu o prawo polskie.
3. Szkody będące wynikiem tego samego wypadku ubezpieczeniowego i z tej samej przyczyny uważa się za jeden wypadek ubezpieczeniowy niezależnie od ilości poszkodowanych, a za moment wystąpienia tych szkód przyjmuje się moment wystąpienia pierwszej szkody.

Wyłączenia i ograniczenia szczególne

§ 58

1. Towarzystwo w zakresie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej nie obejmuje szkód:
 - 1) rzeczowych poniesionych przez poszkodowanego, których łączna wartość nie przekracza 200 zł (franszyza integralna),
 - 2) wyrządzonych przez Ubezpieczającego oraz osoby za które ponosi on odpowiedzialność umyślnie, w stanie po użyciu alkoholu, pod wpływem narkotyków lub innych środków odurzających, środków psychotropowych, o ile stan ten miał wpływ na zaistnienie wypadku ubezpieczeniowego lub rozmiar szkody,
 - 3) wyrządzonych osobom bliskim Ubezpieczającego,
 - 4) wyrządzone innemu Ubezpieczonemu w ramach tej samej umowy, chyba że umowa ubezpieczenia została rozszerzona o Klauzulę wzajemną,
 - 5) związanych z zarobkowym prowadzeniem usług agroturystycznych (wypoczynkowych i noclegowych), chyba że umowa ubezpieczenia została rozszerzona o Klauzulę usług agroturystycznych,
 - 6) wyrządzone podczas uczestniczenia w wystawach, chyba że umowa ubezpieczenia została rozszerzona o Klauzulę udziału w wystawach,
 - 7) które podlegają ochronie w ramach innego obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej niezależnie od tego czy obowiązek ten został spełniony,
 - 8) polegających na zaginięciu lub kradzieży gotówki, biżuterii, papierów wartościowych, wszelkiego rodzaju dokumentów, zbiorów archiwalnych oraz zbiorów kolekcjonerskich wszelkiego rodzaju, a także przedmiotów zabytkowych lub unikatowych,

- 9) powstałych wskutek powolnego działania czynnika termicznego, chemicznego, biologicznego lub innego czynnika podobnie działającego (tj. pary, wilgoci, dymu, sadzy, pyłu, wyciekania, wstrząsów, hałasu, zagrzybienia, zapadania się terenu i wzniesionych na nim budowli, obsunięcia się ziemi, zalania przez wody stojące, płynące lub gruntowe),
 - 10) spowodowane składowaniem odpadów, chyba że umowa ubezpieczenia została rozszerzona o Klauzulę zanieczyszczenia środowiska,
 - 11) wyrządzone w środowisku naturalnym przez jego zanieczyszczenie lub zniszczenie, w tym zanieczyszczenie lub zniszczenie gruntów, chyba że umowa ubezpieczenia została rozszerzona o Klauzulę zanieczyszczenia środowiska,
 - 12) wyrządzone przez modyfikowane organizmy GMO,
 - 13) związanych z naruszeniem dóbr osobistych, za wyjątkiem zdrowia i życia,
 - 14) związanych z naruszeniem praw autorskich, patentów, znaków towarowych, nazw fabrycznych lub jakimkolwiek innym naruszeniem praw własności intelektualnej,
 - 15) polegających na wystąpieniu strat finansowych nie wynikających ze szkody w mieniu lub na osobie,
 - 16) za które odpowiedzialność Ubezpieczającego wykracza poza ustawowy zakres, w tym wynika z umownego przejęcia przez niego odpowiedzialności innych podmiotów,
 - 17) za które przysługuje odszkodowanie na podstawie prawa górniczego lub geologicznego.
2. O ile podstawowy zakres ochrony ubezpieczeniowej odpowiedzialności cywilnej z tytułu prowadzonej działalności rolniczej i posiadanego mienia nie został rozszerzony poprzez zastosowanie postanowień zawartych w niniejszym rozdziale, Towarzystwo nie ponosi odpowiedzialności za szkody:
 - 1) poniesione przez pracowników w związku z wypadkiem przy pracy,
 - 2) powstałe w nieruchomościach, z których Ubezpieczający korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użyczenia, leasingu lub innej umowy o podobnym charakterze,
 - 3) powstałe w rzeczach ruchomych, z których Ubezpieczający korzystał na podstawie umowy najmu dzierżawy, użyczenia, leasingu lub innej umowy o podobnym charakterze,
 - 4) powstałe w związku z posiadaniem, użytkowaniem lub prowadzeniem pojazdów mechanicznych, wózków widłowych, samobieżnych maszyn rolniczych nie podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej,
 - 5) wyrządzone przez podwykonawców Ubezpieczającego przy wykonywaniu powierzonej pracy, usługi lub innej czynności,
 - 6) wynikające z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania,
 - 7) spowodowane przez produkt,
 - 8) powstałe w związku z przeniesieniem chorób zakaźnych lub będące następstwem chorób zwierząt lub chorób odzwierzęcych.

Suma gwarancyjna

§ 59

1. Sumę gwarancyjną na jeden i wszystkie wypadki ubezpieczeniowe, łącznie dla szkód w mieniu i na osobie,

ustala Ubezpieczający w wysokości nie przekraczającej 1 000 000 zł.

2. W przypadku rozszerzenia zakresu ubezpieczenia o ryzyka dodatkowe wymienione w § 63 niniejszych OWU, limit odpowiedzialności Towarzystwa za jeden i wszystkie wypadki ubezpieczeniowe, w okresie ubezpieczenia dla zakresu rozszerzonego mieści się w ramach zadeklarowanej sumy gwarancyjnej dla zakresu standardowego, jednak nie może być wyższy niż:

- 1) dla OC najemcy nieruchomości, OC kontraktowej, OC za produkt rolno-spożywczy – 200 000 zł,
- 2) dla pozostałych zakresów – 100 000 zł.

Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania

§ 60

1. Podstawą ustalenia rozmiaru szkody z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej są uzasadnione i udokumentowane roszczenia poszkodowanego.
2. Uznanie lub zaspokojenie przez Ubezpieczającego roszczenia poszkodowanego o naprawienie szkody, która objęta jest ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej, nie ma skutków prawnych względem Towarzystwa.
3. Każda wypłata odszkodowania powoduje zmniejszenie sumy gwarancyjnej, w tym że:
 - 1) wypłata odszkodowania z zakresu rozszerzonego, dla którego został ustanowiony limit, zmniejsza każdorazowo ten limit o kwotę wypłaconego odszkodowania, aż do jego całkowitego wyczerpania i jednocześnie powoduje zmniejszenie sumy gwarancyjnej dla zakresu standardowego o tę kwotę,
 - 2) w przypadku, gdy wypadek ubezpieczeniowy mieści się w więcej niż w jednym rodzaju ubezpieczenia z zakresu rozszerzonego, wypłata odszkodowania/świadczenia dotyczącego tego wypadku ubezpieczeniowego równocześnie zmniejsza każdy z limitów ustanowionych dla poszczególnych zakresów i jednocześnie powoduje zmniejszenie sumy gwarancyjnej dla zakresu standardowego o tę kwotę.
4. Od wyliczonej kwoty należnego odszkodowania za szkodę poniesioną przez poszkodowanego, za wyjątkiem odszkodowania za szkodę osobową, potrąca się franszyzę redukcyjną, jeżeli została ona ustalona dla określonego zakresu ubezpieczenia.

§ 61

Towarzystwo pokrywa w granicach sumy gwarancyjnej niżej podane koszty poniesione przez Ubezpieczającego do wysokości 10% sumy gwarancyjnej nie więcej jednak niż do wysokości 5 000 zł:

- 1) opinii rzeczoznawców powołanych przez Ubezpieczającego w porozumieniu i za zgodą Towarzystwa w celu ustalenia okoliczności wypadku ubezpieczeniowego, zakresu odpowiedzialności lub rozmiaru szkody,
- 2) obrony sądowej przed roszczeniami osoby trzeciej w sporze prowadzonym na polecenie Towarzystwa lub za jego zgodą,
- 3) postępowania ugodowego, prowadzonego w związku ze zgłoszonymi roszczeniami odszkodowawczymi, o ile Towarzystwo wyraziło na to zgodę.

Wypłata odszkodowania

§ 62

Towarzystwo wypłaca poszkodowanemu należne odszkodowanie za szkody nie wykraczające poza zakres ustawowej

odpowiedzialności cywilnej osób objętych tym ubezpieczeniem.

ZAKRES ROZSZERZONY

§ 63

W przypadku zawarcia przez Ubezpieczającego umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej związanej z prowadzeniem działalności rolniczej i posiadaniem mienia wykorzystywanego w tej działalności w zakresie standardowym, możliwe jest po opłaceniu dodatkowej składki rozszerzenie zakresu ubezpieczenia o:

- 1) odpowiedzialność cywilną pracodawcy,
- 2) odpowiedzialność cywilną najemcy nieruchomości,
- 3) odpowiedzialność cywilną najemcy ruchomości,
- 4) odpowiedzialność cywilną z tytułu posiadania i użytkowania pojazdów mechanicznych nie podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu, w tym wózków widłowych,
- 5) odpowiedzialność cywilną za podwykonawców,
- 6) odpowiedzialność cywilną kontraktową,
- 7) odpowiedzialność cywilną za produkt rolno-spożywczy,
- 8) odpowiedzialność cywilną z tytułu przeniesienia chorób zakaźnych zwierząt.

A. Odpowiedzialność cywilna pracodawcy

§ 64

1. Rozszerza się ochronę ubezpieczeniową o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczającego jako pracodawcy za szkody na osobie poniesione przez pracownika zatrudnionego na umowę o pracę na skutek wypadku przy pracy zaistniałego w okresie ubezpieczenia.
2. Ochroną ubezpieczeniową Towarzystwa nie są objęte roszczenia regresowe jakiegokolwiek instytucji zobowiązanej do wypłaty świadczeń z tytułu wypadków przy pracy.
3. Za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące trwałe uszkodzenie ciała lub śmierć pracownika, które nastąpiło:
 - 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub dodatkowych poleceń przełożonych,
 - 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.
4. Towarzystwo w granicach ustalonej w umowie sumy gwarancyjnej wypłaca poszkodowanemu pracownikowi, a w przypadku śmierci pracownika członkom jego rodziny, odszkodowanie przysługujące po pomniejszeniu o świadczenie należne poszkodowanemu/uprawnionemu na podstawie przepisów Ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2002 r. nr 199, poz. 1673 z późn. zm.) lub Ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. 1991 nr 7 poz. 24 z późn. zm.) lub innego aktu prawnego, który zastąpi tę ustawę.
5. Oprócz wyłączeń określonych w § 58 niniejszych OWU, wprowadza się dodatkowe wyłączenia odpowiedzialności Towarzystwa za szkody:
 - 1) gdy poszkodowany pracownik po wypadku odmówił poddaniu się badaniom zawartości alkoholu we krwi na żądanie Policji, pracodawcy lub upoważnionej przez niego osoby,
 - 2) gdy Ubezpieczający mógł a nie skierował pracownika

na badanie zawartości alkoholu we krwi a z okoliczności wynika, że w chwili wypadku pracownik znajdował się pod wpływem alkoholu, co było przyczyną szkody,

- 3) źródłem których są choroby zawodowe, a także zawał serca lub udar mózgu.

B. Odpowiedzialność cywilna najemcy nieruchomości

§ 65

1. Rozszerza się ochronę ubezpieczeniową o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczającego za szkody wyrządzone w budynkach lub ich częściach składowych – lokalach, pomieszczeniach, z których Ubezpieczający korzystał dla potrzeb związanych z działalnością rolniczą na podstawie pisemnej umowy najmu, dzierżawy, użytkowania lub innej umowy o podobnym charakterze.
2. Oprócz wyłączeń określonych w § 58 niniejszych OWU, wprowadza się dodatkowe wyłączenia odpowiedzialności Towarzystwa za szkody:
 - 1) w mieniu ruchomym lub urządzeniach, instalacjach nie stanowiących części składowej budynku, lokalu lub ich części składowych,
 - 2) wynikiłe z niezapłacenia lub nieterminowego zapłacenia całości lub części należności z tytułu umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, w tym kosztów eksploatacji,
 - 3) spowodowane wprowadzeniem zmian w nieruchomości, poczynionych przez Ubezpieczającego niezgodnie z warunkami umowy lub bez koniecznego pozwolenia,
 - 4) powstałe w wyniku normalnego zużycia w trakcie eksploatacji nieruchomości,
 - 5) powstałe wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania przez Ubezpieczającego bieżących napraw, przeglądów lub konserwacji, do których był zobowiązany w myśl obowiązujących przepisów lub podpisanej umowy, o której mowa w ust. 1.
3. W zakresie odpowiedzialności, o której mowa w ust. 1 Towarzystwo wypłaca poszkodowanemu odszkodowanie z potrąceniem franszyzy redukcyjnej w każdej szkodzie w kwocie 1 000 zł.

C. Odpowiedzialność cywilna najemcy rzeczy ruchomych

§ 66

1. Rozszerza się ochronę ubezpieczeniową o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczającego za szkody wyrządzone w rzeczach ruchomych w postaci uszkodzenia, zniszczenia lub utraty, z których Ubezpieczający korzystał na podstawie pisemnej umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, leasingu lub innej umowy o podobnym charakterze.
2. Oprócz wyłączeń określonych w § 58 niniejszych OWU, wprowadza się dodatkowe wyłączenia odpowiedzialności Towarzystwa za szkody:
 - 1) powstałe w wyniku naturalnego zużycia rzeczy ruchomej,
 - 2) polegające na utracie rzeczy ruchomej nie będącej wynikiem jej zniszczenia lub uszkodzenia,
 - 3) powstałe wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania przez Ubezpieczającego bieżących napraw, przeglądów lub konserwacji, do których był zobowiązany w myśl obowiązujących przepisów lub podpisanej umowy, o której mowa w ust. 1,
 - 4) powstałe w rzeczach ruchomych wykorzystywanych przez Ubezpieczającego w innym celu lub w inny sposób, niż to określono w umowie,
 - 5) powstałe w związku z korzystaniem z rzeczy ruchomej

przez inną osobę, niż Ubezpieczającego, pracowników lub członków spółdzielni zatrudnionych w jego gospodarstwie rolnym,

- 6) powstałe w pojazdach, ich wyposażeniu lub rzeczach pozostawionych w pojazdach,
 - 7) powstałe w sprzęcie elektronicznym lub komputerowym.
3. W zakresie odpowiedzialności, o której mowa w ust. 1 Towarzystwo wypłaca poszkodowanemu odszkodowanie z potrąceniem franszyzy redukcyjnej w każdej szkodzie w kwocie 1 000 zł.

D. Odpowiedzialność cywilna z tytułu posiadania, użytkowania lub prowadzenia pojazdów mechanicznych nie podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej, w tym wózków widłowych

§ 67

1. Rozszerza się zakres udzielonej ochrony ubezpieczeniowej Towarzystwa o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczającego za szkody powstałe w związku z posiadaniem, użytkowaniem pojazdów i maszyn rolniczych nie podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej, w także wózków widłowych.
2. Odpowiedzialnością objęte są szkody w mieniu lub na osobie, wyrządzone przez Ubezpieczającego lub jego pracowników osobom trzecim powstałe podczas prac związanych z prowadzeniem działalności rolniczej.
3. Oprócz wyłączeń określonych w § 58 niniejszych OWU, wprowadza się dodatkowe wyłączenia odpowiedzialności Towarzystwa z tytułu szkód:
 - 1) spowodowanych przez osoby nie posiadające uprawnień wymaganych do prowadzenia pojazdu danej kategorii,
 - 2) powstałych w czasie poruszania się po drogach publicznych, wyłączenie to nie dotyczy rolniczych maszyn samojezdnych,
 - 3) wynikających z użytkowania i konserwacji niezgodnej z zaleceniami producenta pojazdu.
4. W zakresie odpowiedzialności, o której mowa w ust. 1 Towarzystwo wypłaca poszkodowanemu odszkodowanie z potrąceniem franszyzy redukcyjnej w każdej szkodzie rzeczowej w kwocie 1 000 zł.

E. Odpowiedzialność cywilna za podwykonawców

§ 68

1. Rozszerza się zakres udzielonej ochrony ubezpieczeniowej Towarzystwa o odpowiedzialność cywilną za szkody w mieniu lub na osobie wyrządzone przez podwykonawców, za które Ubezpieczający ponosi odpowiedzialność w zakresie wykonywania przez nich na podstawie pisemnej umowy wykonania prac, usług lub innych czynności w imieniu i na rzecz Ubezpieczającego w zakresie ubezpieczonej przez niego działalności rolniczej, z zastrzeżeniem § 58.
2. Towarzystwo zachowuje prawo do dochodzenia roszczeń regresowych z tytułu wypłaconego odszkodowania w stosunku do podwykonawców.
3. W kwestiach nieuregulowanych w ogólnych warunkach ubezpieczenia mają zastosowanie postanowienia umowy, na podstawie której Ubezpieczający i podwykonawca realizują prace, usługi lub inne czynności.
4. W zakresie odpowiedzialności, o której mowa w ust. 1 Towarzystwo wypłaca poszkodowanemu odszkodowanie z potrąceniem franszyzy redukcyjnej w każdej szkodzie rzeczowej w kwocie 1 000 zł.

F. OC Kontraktowa

§ 69

1. Rozszerza się ochronę ubezpieczeniową Towarzystwa o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczającego za szkody powstałe w wyniku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania wynikającego z umowy zawartej w ramach prowadzonej przez Ubezpieczającego działalności rolniczej, określonej we wniosku o ubezpieczenie (odpowiedzialność cywilna kontraktowa).
2. Oprócz wyłączeń określonych w § 58 niniejszych OWU, wprowadza się dodatkowe wyłączenia odpowiedzialności z tytułu szkód:
 - 1) wynikających z przekroczenia terminów i kosztów ustalonych w umowie,
 - 2) wynikających z zobowiązań Ubezpieczającego, dla których przewidziane jest ubezpieczenie na podstawie innych postanowień niniejszych OWU,
 - 3) wynikających z wykorzystania sprzętu i urządzeń o parametrach niewłaściwych ze względu na wymogi techniczne i technologiczne,
 - 4) polegających na utraconych korzyściach.
3. W zakresie odpowiedzialności, o której mowa w ust. 1 Towarzystwo wypłaca poszkodowanemu odszkodowanie z potrąceniem franszyzy redukcyjnej w każdej szkodzie rzeczowej w kwocie 1 000 zł.

G. OC za produkt rolno-spożywczy

§ 70

1. Rozszerza się ochronę ubezpieczeniową Towarzystwa o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczającego za szkody na osobie wynikłe z wprowadzenia do obrotu w okresie ubezpieczenia, określonego w umowie ubezpieczenia wadliwego produktu rolno-spożywczego, jeśli Ubezpieczający odpowiedzialny jest za wady tego produktu i w myśl obowiązujących przepisów prawa zobowiązany jest do naprawienia wyrządzonych z tego tytułu szkód osobom trzecim.
2. Za produkt rolno-spożywczy uważa się rzecz ruchomą zarówno nieprzetworzoną jak i przetworzoną, z wyłączeniem produktów pochodzących z myślistwa.
3. Przez wprowadzenie produktu do obrotu należy rozumieć sprzedaż produktu lub grupy produktów.
4. Produktem wadliwym jest produkt nie zapewniający bezpieczeństwa jakiego może oczekiwać konsument uwzględniając normalne użycie produktu.
5. Wprowadzenie do obrotu produktu z wadą, o której Ubezpieczający lub osoby, za które ponosi on odpowiedzialność, wiedział lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć traktowane jest przez Towarzystwo jako wina umyślna.
6. Szkody będące wynikiem tej samej wady produktu rolno-spożywczego uważa się za jeden wypadek ubezpieczeniowy niezależnie od ilości osób poszkodowanych, a za datę jego powstania przyjmuje się wystąpienie pierwszej szkody.
7. Oprócz wyłączeń określonych w § 58 niniejszych OWU, wprowadza się dodatkowe wyłączenia odpowiedzialności z tytułu szkód:
 - 1) w substancji produktu, podlegające naprawie w ramach gwarancji lub rękojmi albo polegające na niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową kupna,
 - 2) polegających na utraconych korzyściach,

- 3) spowodowanych przez wadliwy produkt, jeżeli zostanie on połączony, zmieszany z innymi produktami lub w inny sposób przerobiony,
 - 4) spowodowanych przez wadliwy produkt, jeżeli został on poddany dalszej obróbce,
 - 5) polegających na kosztach wycofania wadliwego produktu z rynku, utylizacji i zastąpienia go produktem wolnym od wad,
 - 6) spowodowane przez produkt niepełnowartościowy i posiadający o tym informację,
 - 7) spowodowanych przez produkt, którego okres przydatności do spożycia minął,
 - 8) wynikłe z wprowadzającej w błąd reklamy, wadliwych lub niedostatecznych etykiet, jak również ich braku albo innych instrukcji użytkownika, stosowania lub składowania produktu,
 - 9) związanych z cechami/walorami smakowymi, zapachowymi, wyglądem i wartościami odżywczymi produktu rolnego,
 - 10) związanych z zastosowaniem niewłaściwych opakowań żywności,
 - 11) powstałych w wyniku bezpośredniego lub pośredniego oddziaływania wyrobów tytoniowych,
 - 12) spowodowane przez produkt rolny, którego wady były skutkiem nieodpowiednich warunków sanitarnych, weterynaryjnych obowiązujących w produkcji i magazynowaniu.
8. Zakres ochrony ubezpieczeniowej nie obejmuje ponadto strat wynikających z zakłóceń w prowadzonej działalności gospodarczej.

H. Odpowiedzialność cywilna za przeniesienie chorób zakaźnych zwierząt

§ 71

1. Rozszerza się zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczającego za szkody w mieniu osób trzecich, będące następstwem wypadku ubezpieczeniowego, który wystąpił w okresie ubezpieczenia w związku z przeniesieniem choroby zakaźnej zwierząt.
2. Przedmiotem ubezpieczenia jest odpowiedzialność cywilna Ubezpieczającego za szkody wyrządzone w wyniku przeniesienia się poza siedlisko, wskazane we wniosku ubezpieczeniowym czynnika zakaźnego pochodzenia zwierzęcego.
3. Oprócz wyłączeń ustalonych w § 58 niniejszych OWU, wprowadza się dodatkowe wyłączenia odpowiedzialności z tytułu szkód wynikających z przeniesienia choroby zakaźnej powstałej wskutek:
 - 1) chorób nie wymienionych w Wykazie chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania,
 - 2) zaniedbania szczepień ochronnych zwierząt,
 - 3) prowadzenia doświadczalnych sposobów hodowli,
 - 4) chorób zaistniałych przed lub w chwili zawierania umowy ubezpieczenia,
 - 5) prowadzenia hodowli niezgodnie z wymogami, nie zapewnienia właściwych warunków bytowania, użytkowania i pielęgnacji zwierząt,
 - 6) wprowadzenia do miejsca ubezpieczenia zwierzęcia nieoznakowanego lub nie posiadającego paszportu, jeżeli jest to wymagane odpowiednimi przepisami,
 - 7) dostarczenia przez zewnętrznego dostawcę zakażonego zwierzęcia.
4. Odpowiedzialnością Towarzystwa nie są objęte roszczenia

- regresowe jakiegokolwiek instytucji zobowiązanej do wypłaty świadczeń z tytułu wystąpienia choroby zakaźnej.
5. Towarzystwo nie odpowiada za szkody spowodowane świadomym przeniesieniem chorób zakaźnych.
 6. W zakresie odpowiedzialności, o której mowa w ust. 1 Towarzystwo wypłaca poszkodowanemu odszkodowanie z potrąceniem franszyzy redukcyjnej w każdej szkodzie rzeczowej w kwocie 1 000 zł.

ROZDZIAŁ IV UBEZPIECZENIE NASTĘPSTW NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 72

1. Przedmiotem ubezpieczenia są następstwa nieszczęśliwych wypadków zaistniałych w okresie ubezpieczenia, przy czym za nieszczęśliwy wypadek uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, w następstwie którego Ubezpieczony niezależnie od swej woli, doznał obrażeń ciała lub zmarł.
2. Ochroną ubezpieczeniową mogą być objęci: Ubezpieczający oraz pracownicy Ubezpieczającego zgłoszeni imiennie do ubezpieczenia, zwani dalej Ubezpieczonymi. Lista imienna pracowników stanowi integralną część umowy ubezpieczenia.
3. Towarzystwo udziela ochrony ubezpieczeniowej za wypadki, w jednym z poniższych zakresów:
 - 1) pełnym – przez który rozumie się odpowiedzialność ubezpieczeniową za wypadki, które mogą mieć miejsce podczas pracy zawodowej lub wykonywania innych czynności określonych w umowie ubezpieczenia, w drodze do i z pracy oraz w życiu prywatnym,
 - 2) ograniczonym – przez który rozumie się odpowiedzialność ubezpieczeniową za wypadki, które mogą mieć miejsce podczas pracy zawodowej lub wykonywania innych czynności określonych w umowie ubezpieczenia oraz w drodze do i z pracy.
4. Zakres ubezpieczenia musi być jednakowy dla wszystkich Ubezpieczonych objętych umową ubezpieczenia.
5. Odpowiedzialnością Towarzystwa są objęte także następstwa nieszczęśliwych wypadków powstałych na skutek prowadzenia wszelkiego rodzaju pojazdów przez osobę trzecią bez wymaganych prawem uprawnień, lub po spożyciu alkoholu, użyciu narkotyków czy innych środków odurzających, jeżeli Ubezpieczony nie wiedział o tym stanie lub nie miał wpływu na okoliczności powstania wypadku.
6. Umowa ubezpieczenia może być zawarta na rzecz osób, które nie ukończyły 70 lat.

§ 73

Towarzystwo udziela ochrony ubezpieczeniowej w zakresie, który obejmuje:

- 1) śmierć Ubezpieczonego,
- 2) uraz, przez który rozumie się obrażenia ciała określone w tabeli w § 80 ust. 6 niniejszych OWU, za które wypłacane jest świadczenie,
- 3) naprawę lub nabycie protez i środków pomocniczych takich jak stabilizatory, ortezy, opaski, kule, laski, wkładki ortopedyczne, kołnierze ortopedyczne, itp.,
- 4) pobyt w szpitalu (dzienna dieta szpitalna).

Rodzaje i wysokość świadczeń

§ 74

Towarzystwo z tytułu umowy ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków wypłaca świadczenia z tytułu:

- 1) **śmierci Ubezpieczonego** – w wysokości 100% sumy ubezpieczenia,
- 2) **urazu doznanego przez Ubezpieczonego** – w wysokości wymienionej w tabeli w § 80 ust. 6 niniejszych OWU,
- 3) **naprawy lub nabycia protez i środków pomocniczych** – w wysokości do 10% sumy ubezpieczenia – nie więcej jednak niż wynoszą rzeczywiste koszty – pod warunkiem, że naprawa lub nabycie zlecone zostały przez lekarza przed upływem 3 lat od daty wypadku i naprawa lub nabycie nie zostały pokryte z innego ubezpieczenia,
- 4) **pobytu w szpitalu (dzienne świadczenie szpitalne)** – w wysokości 0,1% sumy ubezpieczenia za każdy dzień pobytu w szpitalu;ienne świadczenie szpitalne wypłacane jest od 3-go dnia pobytu w szpitalu przez maksymalny okres 100 dni od daty zaistnienia nieszczęśliwego wypadku; warunkiem wypłaty świadczenia jest dostarczenie do Towarzystwa potwierdzenia hospitalizacji Ubezpieczonego wystawionego przez szpital;ienne świadczenie szpitalne nie obejmuje pobytu w sanatoriach, pensjonatach, domach opieki, hospicjach.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 75

1. Poza wyłączeniami określonymi w § 5, zakres ubezpieczenia nie obejmuje następstw nieszczęśliwych wypadków powstałych w wyniku:
 - 1) prowadzenia wszelkiego rodzaju pojazdów bez wymaganych prawem uprawnień, z zastrzeżeniem § 72 ust. 5 niniejszych OWU,
 - 2) usiłowania lub popełnienia przez Ubezpieczonego przestępstwa, samobójstwa lub samookaleczenia,
 - 3) posługiwania się ogniami sztucznymi, petardami, materiałami pirotechnicznymi,
 - 4) leczenia lub zabiegów leczniczych, zabiegów kosmetycznych, bez względu na to przez kogo były wykonywane,
 - 5) przerwania leczenia, mimo zaleceń lekarza co do jego kontynuacji,
 - 6) zaburzeń psychicznych, ataków padaczkowych Ubezpieczonego,
 - 7) chorób tropikalnych,
 - 8) spożycia lub przyjęcia w inny sposób substancji, skutkującego zatruciem; wyłączenie nie ma zastosowania przy zatruciu czadem lub dymem,
 - 9) uprawiania sportu wyczynowego i sportu wysokiego ryzyka.
2. Z odpowiedzialności Towarzystwa wyłączone są także następstwa nieszczęśliwych wypadków spowodowanych chorobami i stanami chorobowymi, nawet takimi jak zawał serca i udar mózgu, chyba że ryzyko zawału serca i udaru mózgu zostało objęte umową ubezpieczenia poprzez opłacenie dodatkowej składki.

Suma ubezpieczenia

§ 76

1. Górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa w odniesieniu do jednej osoby w okresie ubezpieczenia stanowi suma ubezpieczenia określona w polisie.
2. Ubezpieczający ustala sumy ubezpieczenia na jedną osobę w wysokości nie przekraczającej 20 000 zł.
3. Wysokość sumy ubezpieczenia na jedną osobę musi być jednakowa dla wszystkich Ubezpieczonych objętych umową ubezpieczenia.

4. Suma ubezpieczenia ulega zmniejszeniu o wysokość wypłaconego odszkodowania w odniesieniu do sumy ubezpieczenia osoby poszkodowanej.

Składka za ubezpieczenie

§ 77

1. Składka ubezpieczeniowa obliczana jest za czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa i ustalana jest w zależności od:

- 1) sumy ubezpieczenia na jedną osobę,
- 2) liczby osób zgłoszonych do ubezpieczenia,
- 3) zakresu ubezpieczenia.

2. Pozostałe zapisy dotyczące składki ubezpieczeniowej zawarte są w § 9-11 niniejszych OWU.

Czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa

§ 78

Niezależnie od postanowień § 7 niniejszych OWU odpowiedzialność Towarzystwa kończy się w odniesieniu do poszczególnych osób objętych umową ubezpieczenia, a umowa w tym zakresie ulega rozwiązaniu:

- 1) na skutek wyczerpania się sumy ubezpieczenia,
- 2) z chwilą śmierci Ubezpieczonego nie angażującej odpowiedzialności Towarzystwa z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia.

Dodatkowe obowiązki Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub Uprawnionego

§ 79

1. W razie wypadku Ubezpieczający lub Ubezpieczony jest obowiązany:

- 1) użyć dostępnych środków w celu złagodzenia skutków wypadku,
- 2) niezwłocznie poddać się opiece lekarskiej i zaleconemu leczeniu,
- 3) niezwłocznie powiadomić Policję:
 - a) o wypadku z ofiarami w ludziach,
 - b) o wypadku powstałym w okolicznościach nasuwających przypuszczenie, że zostało popełnione przestępstwo,
- 4) powiadomić niezwłocznie Towarzystwo o zaistniałym nieszczęśliwym wypadku, nie później jednak niż w ciągu 14 dni po ustaniu okoliczności uniemożliwiających wcześniejsze powiadomienie,
- 5) dostarczyć Towarzystwu:
 - a) dokładnie wypełniony formularz zgłoszenia szkody,
 - b) dokumenty niezbędne do ustalenia zasadności roszczenia i wysokości świadczenia,
- 6) zwolnić lekarzy, u których się leczył, placówki służby zdrowia, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz inne instytucje z obowiązku zachowania tajemnicy lekarskiej i wyrazić zgodę na udostępnienie dokumentacji z przebiegu leczenia,
- 7) poinformować Ubezpieczonego lub Uprawnionego, jeżeli nie posiada takiej wiedzy o umowie ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków oraz warunkach, na jakich umowa ta została zawarta.

2. W przypadku śmierci Ubezpieczonego, Uprawniony zobowiązany jest dodatkowo dostarczyć do Towarzystwa odpis skrócony aktu zgonu oraz dokument stwierdzający tożsamość Uprawnionego.

3. W razie niedopełnienia przez Ubezpieczonego lub Uprawnionego któregokolwiek z obowiązków określonych w ust. 1, a mających wpływ na ustalenie okoliczności

zdarzenia, rozmiaru szkody lub wysokości świadczenia, Towarzystwo może odmówić wypłaty świadczenia lub odpowiednio je zmniejszyć.

Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości świadczenia następstw nieszczęśliwych wypadków

§ 80

1. Rodzaje i wysokość przysługujących świadczeń ustala się po stwierdzeniu, że istnieje związek przyczynowy pomiędzy nieszczęśliwym wypadkiem a urazem lub śmiercią Ubezpieczonego.

2. Świadczenie wypłaca się w wysokości stanowiącej taki procent sumy ubezpieczenia, jaki wynika z tabeli urazów w ust. 6.

3. Jeżeli skutek wypadku doszło do wielu urazów, świadczenie ustala się po zsumowaniu procentów sumy ubezpieczenia odpowiadających poszczególnym urazom, przy czym wysokość świadczenia nie może przekroczyć sumy ubezpieczenia.

4. Jeżeli Ubezpieczony otrzymał świadczenie z tytułu urazu, a następnie zmarł na skutek tego samego wypadku, świadczenie z tytułu śmierci wypłaca się osobie Uprawnionej tylko wówczas, gdy jest ono wyższe od świadczenia wypłaconego Ubezpieczonemu z tytułu doznanego urazu, przy czym potrąca się uprzednio wypłaconą z tego tytułu kwotę.

5. W razie śmierci Ubezpieczonego nie będącej następstwem wypadku objętego ochroną ubezpieczeniową przed otrzymaniem przez niego świadczenia z tytułu doznanego urazu, Towarzystwo wypłaca to świadczenie osobom wymienionym w § 81 niniejszych OWU.

6. Tabela urazów ciała dla potrzeb ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków:

Lp.	Rodzaj urazu	Procent sumy ubez.
Całkowita utrata zmysłów		
1.	gałki ocznej lub wzroku w jednym oku	30
2.	obu gałek ocznych lub wzroku w obydwu oczach	100
3.	słuchu w jednym uchu	30
4.	słuchu w obu uszach	60
5.	węchu	10
6.	języka i zmysłu smaku łącznie	50
Utrata kończyny lub władzy nad poszczególnymi kończynami		
7.	kończyna górna w stawie barkowym	70
8.	kończyna górna powyżej stawu łokciowego, a poniżej stawu barkowego	65
9.	kończyna górna poniżej stawu łokciowego, a powyżej nadgarstka	60
10.	kończyna górna poniżej lub na wysokości nadgarstka	55
11.	kończyna dolna powyżej środkowej części uda	70
12.	kończyna dolna poniżej środkowej części uda, a powyżej stawu kolanowego	60
13.	kończyna dolna poniżej stawu kolanowego, a powyżej środkowej części	50
14.	kończyna dolna poniżej środkowej części podudzia, a powyżej stopy	45
15.	kończyna dolna – stopa w stawie skokowym	40
16.	kończyna dolna – stopa z wyłączeniem pięty	30
Utrata palców		
17.	całkowita utrata kciuka	20
18.	częściowa utrata kciuka	10
19.	całkowita utrata palca wskazującego	10
20.	częściowa utrata palca wskazującego	5
21.	całkowita utrata innego palca u ręki	5
22.	częściowa utrata innego palca u ręki	2
23.	całkowita utrata palucha	5
24.	częściowa utrata palucha	2
25.	całkowita utrata innego palca u stopy	2

Lp.	Rodzaj urazu	Procent sumy ubez.
Całkowita utrata narządów		
26.	utrata płata płucnego	50
27.	utrata śledziony	15
28.	utrata jednej nerki	20
29.	utrata obu nerek	50
30.	utrata prącia	40
31.	utrata jednego jądra lub jajnika	20
32.	utrata macicy	40
Oparzenia (II i III stopnia)		
33.	oparzenia obejmujące 5 – 15% powierzchni ciała	10
34.	oparzenia obejmujące 16 – 30% powierzchni ciała	25
35.	oparzenia obejmujące powyżej 30% powierzchni ciała	45
Złamania		
36.	złamania kości miednicy, kości w obrębie stawu biodrowego (z wyjątkiem izolowanych złamań kości łonowej lub kulszowej, kości ogonowej), w obrębie stawu biodrowego (panewka stawu, nasada bliższa kości udowej, krętarze, złamania pod- i przeskrętarzowe)	
	a) wieloodłamowe otwarte	25
	b) inne złamania otwarte	10
	c) inne złamania wieloodłamowe	8
	d) inne złamania	5
37.	złamania kości ramiennej/udowej	
	a) wieloodłamowe otwarte	15
	b) inne złamania otwarte	10
	c) inne złamania wieloodłamowe	8
	d) inne złamania	3
38.	złamanie kości podudzia/przedramienia	
	a) wieloodłamowe otwarte	10
	b) inne złamania otwarte	8
	c) inne złamania wieloodłamowe	5
	d) inne złamania	3
39.	złamania kości podstawy i sklepienia czaszki, złamanie łopatki	
	a) wieloodłamowe otwarte	15
	b) inne złamania otwarte	10
	c) inne złamania wieloodłamowe	8
	d) inne złamania	5
40.	złamania kości: twarzoczaszki, zuchwy, kciuka (palciczki kciuka i kości śródręcza), palca wskazującego, obojczyka, rzepki, kości skokowej, piętowej	
	a) wieloodłamowe otwarte	10
	b) inne złamania otwarte	6
	c) inne złamania wieloodłamowe	4
	d) inne złamania	2
41.	złamania kości: talerza biodrowego, kolcy biodrowych, guza kulszowego, trzonu kręgow	
	a) złamania otwarte	8
	b) inne złamania	3
42.	złamania kości łokciowej, promieniowej, piszczelowej, łódkowatej stopy, sześcienniej, klinowatych:	
	a) wieloodłamowe otwarte	8
	b) inne złamania otwarte	6
	c) inne złamania wieloodłamowe	4
	d) inne złamania	2
43.	złamania kości: zeber, palców dłoni i stóp (z wyjątkiem kciuka i wskaziciela), ogonowej, strzałkowej, wyrostków ościstych i poprzecznych kręgosłupa, łonowej, kulszowej	
	a) złamania otwarte	8
	b) inne złamania	3
44.	złamania kości śródstopia i śródręcza, nadgarstka	
	a) złamania otwarte	6
	b) inne złamania	2
Zwichnięcia		
45.	zwichnięcia/skręcenia w obrębie kręgosłupa szyjnego	10
46.	zwichnięcia w obrębie kręgosłupa piersiowego	20
47.	zwichnięcia w obrębie kręgosłupa lędźwiowego	15
48.	zwichnięcie stawu obojczykowo-barkowego lub obojczykowo-mostkowego	5
49.	zwichnięcie stawu barkowego	8
50.	zwichnięcie stawu łokciowego	8
51.	zwichnięcia w obrębie stawów nadgarstka	6
52.	zwichnięcie w stawie kciuka	3
53.	zwichnięcie w stawie palca wskazującego	2

Lp.	Rodzaj urazu	Procent sumy ubez.
54.	zwichnięcie stawu biodrowego	12
55.	zwichnięcie stawu kolanowego	20
56.	zwichnięcie stawu skokowego górnego	10
57.	zwichnięcie stawu Choparta	10
58.	zwichnięcie stawu Lisfranca	5
59.	zwichnięcie stawu palucha	2
Inne urazy		
60.	uraz głowy ze wstrząśnieniem mózgu	10
61.	zawał serca i/lub udar mózgu	50

- Towarzystwo wypłaca świadczenie na podstawie uznania roszczenia w wyniku ustaleń dokonanych w procesie likwidacji szkody, zawartej ugody lub prawomocnego orzeczenia sądu.
- Towarzystwo wypłaca świadczenie wyłącznie w polskich złotych, niezależnie od tego, gdzie szkoda powstała. Koszty poniesione w walutach obcych przeliczane są na złoty wg średniego kursu NBP z dnia poniesienia wydatku.

§ 81

- Świadczenie przysługujące z umowy ubezpieczenia wypłacane jest Ubezpieczonemu, a w razie jego śmierci – Uprawnionemu.
- W przypadku braku wskazania Uprawnionego, świadczenie z tytułu śmierci wypłaca się członkowi rodziny zmarłego według następującej kolejności:
 - małżonkowi,
 - dzieciom,
 - rodzicom,
 - innym ustawowym spadkobiercom zmarłego.
- Jeżeli świadczenie przysługuje kilku osobom, dzieli się je między te osoby w równych częściach.

Podstawę obowiązywania niniejszych ogólnych warunków ubezpieczenia stanowi Uchwała Zarządu T UW „T UW” NR 127/12 z dnia 26 lipca 2012 roku oraz Zarządzenie Prezesa T UW „T UW” Nr 51/12 z dnia 26 lipca 2012 roku.

Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia mają zastosowanie do umów zawieranych od dnia 1 września 2012 roku.

KLAUZULE DODATKOWE DO OWU „BEZPIECZNY AGROBIZNES”

Na wniosek Ubezpieczającego do umów ubezpieczenia zawieranych na podstawie postanowień niniejszych OWU mogą być wprowadzone poszczególne, niżej podane klauzule:

1. Klauzula – Automatyczne ubezpieczenie nowonabytych środków trwałych

1. Za dopłatą dodatkowej składki ochroną ubezpieczeniową w zakresie standardowym ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk może zostać objęte mienie w którego posiadanie Ubezpieczający wejdzie w okresie trwania odpowiedzialności Towarzystwa, pod warunkiem, że fakt ten zostanie zgłoszony do Towarzystwa w przeciągu 30 dni od daty przyjęcia mienia do ewidencji prowadzonej przez Ubezpieczającego.
2. Odpowiedzialność Towarzystwa w stosunku do automatycznie ubezpieczonego na mocy niniejszej klauzuli mienia ograniczona jest do kwoty odpowiadającej 20% łącznej sumy ubezpieczenia danego rodzaju mienia.
3. Do niniejszej klauzuli ma zastosowanie § 30 pkt 3 OWU.
4. Mienie, którego wartość przekracza przyjęty w klauzuli limit, może być ubezpieczone na zasadach określonych w OWU w dniu zgłoszenia mienia do ubezpieczenia.
5. Dopłata składki wynikającej z udzielanej na podstawie niniejszej klauzuli ochrony ubezpieczeniowej następuje w momencie zgłoszenia faktu zakupu mienia do Towarzystwa.
6. Pozostałe postanowienia OWU bez zmian.

2. Klauzula – Dodatkowe koszty działalności

1. Za dopłatą dodatkowej składki Towarzystwo pokryje dodatkowe i udokumentowane koszty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, które zostaną poniesione przez Ubezpieczającego w związku z zakłóceniem lub przerwą w prowadzeniu tej działalności, na skutek wypadku ubezpieczeniowego w mieniu ubezpieczonym w zakresie standardowym ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk.
2. Za dodatkowe koszty, o których mowa w ust. 1, uważa się koszty:
 - 1) wynikające z konieczności czasowego użytkowania innych budynków, budowli lub lokali stanowiących własność innych podmiotów,
 - 2) wynajęcia środków transportu w celu przetransportowania mienia do nowej lokalizacji,
 - 3) wynajęcia i pracy specjalistycznego sprzętu do załadunku mienia w miejscu ubezpieczenia, przeładunku i wyładunku tego mienia w nowej lokalizacji,
 - 4) pracy w godzinach nadliczbowych pracowników zatrudnionych u Ubezpieczającego, w związku z pracami, o których mowa w pkt 2 i 3,
 - 5) poinformowania klientów i podmiotów współpracujących o zmianach w prowadzonej działalności gospodarczej.
3. Towarzystwo ponosi wyłącznie odpowiedzialność za dodatkowe i udokumentowane koszty, o których mowa w ust. 2, poniesione przez Ubezpieczającego w celu złagodzenia lub zatrzymania spadku przychodów oraz kontynuowania działalności gospodarczej, które są bezpośrednio związane ze szkodą w mieniu, za którą Towarzystwo wypłaciło odszkodowanie, z zastrzeżeniem ust. 4.
4. Warunkiem ponoszenia przez Towarzystwo odpowiedzialności ubezpieczeniowej za dodatkowe koszty, jest wcześniejsze – przed ich poniesieniem, poinformowanie Towarzystwo

o ich zakresie i wysokości, pod rygorem braku wypłaty odszkodowania.

5. Uwzględniając ogólne wyłączenia określone w § 5 OWU, Towarzystwo ponadto nie odpowiada za szkody, jeżeli są one związane:
 - 1) z brakiem środków finansowych na odtworzenie mienia dotkniętego szkodą w mieniu,
 - 2) z decyzją właściwych organów państwowych lub samorządowych, które uniemożliwiają lub opóźniają dalsze prowadzenie działalności,
 - 3) z innowacjami lub ulepszeniami wprowadzonymi w trakcie odtworzenia zniszczonego lub uszkodzonego mienia.
6. Towarzystwo nie pokrywa także dodatkowych kosztów:
 - 1) związanych z zakupem mienia, w tym z transportem i innymi pracami z tym związanymi,
 - 2) nie związanych bezpośrednio z prowadzoną przez Ubezpieczającego działalnością zgłoszoną do ubezpieczenia.
7. Suma ubezpieczenia na jeden i wszystkie wypadki ubezpieczeniowe wynosi 50 000 zł.
8. Do niniejszej klauzuli ustanawia się franszyzę redukcyjną w kwocie 300 zł.
9. Pozostałe postanowienia OWU bez zmian.

3. Klauzula – Gotówka w lokalu

1. Za dopłatą dodatkowej składki ochroną ubezpieczeniową mogą zostać objęte szkody w gotówce będącej własnością Ubezpieczającego.
2. Ochroną ubezpieczeniową objęte będą szkody powstałe w miejscu ubezpieczenia określonym w umowie ubezpieczenia będące bezpośrednim następstwem:
 - 1) wypadku ubezpieczeniowego w zakresie standardowym ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk,
 - 2) kradzieży z włamaniem do lokalu lub rabunku w lokalu.
3. Poza wyłączeniami określonymi w § 5, 26 oraz 27 OWU Towarzystwo nie odpowiada za szkodę, jeżeli szkoda powstała wskutek kradzieży z włamaniem dokonanej bez wejścia sprawcy do lokalu.
4. Wymagane jest aby gotówka przechowywana była w lokalu zabezpieczonym w sposób określony w § 38 OWU, a ponadto jej przechowywanie powinno odbywać się w zamkniętym i przeznaczonym do tego celu schowku (urządzeniu), posiadającym co najmniej I klasę odporności na włamanie (kaseta stalowa), z zastrzeżeniem ust. 7. Klasę odporności schowka (urządzenia) na włamanie określone jest przez rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 07.09.2010 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać ochrona wartości pieniężnych przechowywanych i transportowanych przez przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne (Dz. U. Nr 166, poz. 1128 z późn. zm.), a w przypadku utraty mocy niniejszego rozporządzenia, przez inny akt prawny zastępujący ww. rozporządzenie.
5. Schowki (urządzenia) muszą być trwale przymocowane do podłoża lub ściany lokalu, w którym się znajdują, w sposób uniemożliwiający ich oderwanie bez użycia siły i narzędzi.
6. Limit sumy ubezpieczenia na jeden i wszystkie wypadki ubezpieczeniowe wynosi 20 000 zł.
7. Pozostałe postanowienia OWU bez zmian.

4. Klauzula – Przenośny sprzęt elektroniczny

1. Za dopłatą dodatkowej składki ochroną ubezpieczeniową mogą zostać objęte szkody powstałe w przenośnym sprzęcie elektronicznym używanym do prac służbowych przez

- Ubezpieczającego lub jego pracowników.
2. Ubezpieczeniem nie są objęte szkody powstałe lub zwiększone wskutek wypadku drogowego środka transportu należącego do Ubezpieczającego, jeżeli wypadek ten został spowodowany złym stanem technicznym pojazdu, bądź też szkoda powstała lub została zwiększona wskutek niewłaściwego opakowania sprzętu, niezgodnie z zaleceniami producenta lub wskutek braku takiego opakowania.
 3. Towarzystwo ponosi odpowiedzialność za szkody powstałe wskutek kradzieży z włamaniem i rabunku:
 - 1) z miejsca ubezpieczenia zadeklarowanego we wniosku, pod warunkiem spełnienia minimalnych zabezpieczeń sprzętu przed kradzieżą z włamaniem i rabunkiem określonych w § 38 OWU,
 - 2) z pozostałych miejsc na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem postanowień ust. 1, pod warunkiem spełnienia minimalnych zabezpieczeń sprzętu przed kradzieżą z włamaniem i rabunkiem określonych § 38 OWU,
 - 3) z pojazdu, pod warunkiem, że:
 - a) pojazd ten posiada twarde dach (jednolita sztywna konstrukcja),
 - b) pojazd w chwili kradzieży był prawidłowo zamknięty,
 - c) sprzęt pozostawiony w pojeździe został zamknięty w bagażniku lub w innym schowku, stanowiącym seryjne wyposażenie pojazdu,
 - d) sprzęt został skradziony w godzinach: 6.00-22.00 – przy czym ograniczenie to nie dotyczy przypadku kradzieży, gdy pojazd zaparkowany został na parkingu strzeżonym i wyposażony był w aktywne urządzenie antywłamaniowe (np. wywołujące alarm) albo znajdował się w garażu zamkniętym.
 4. Towarzystwo ponosi także odpowiedzialność za szkody powstałe w miejscu ubezpieczenia wskutek dewastacji.
 5. Limit sumy ubezpieczenia na jeden i wszystkie wypadki ubezpieczeniowe wynosi 5 000 zł.
 6. W odniesieniu do szkód powstałych w przenośnym sprzęcie elektronicznym ustanawia się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie w wysokości 15% szkody nie mniej niż w kwocie 100 zł.
 7. Pozostałe postanowienia OWU bez zmian.

5. Klauzula – Przepięcia

1. Za dopłatą dodatkowej składki ochroną ubezpieczeniową mogą zostać objęte szkody w ubezpieczonych przez Ubezpieczającego urządzeniach, maszynach, wyposażeniu lub sprzęcie elektronicznym, powstałe w wyniku przepięcia.
2. Towarzystwo nie ponosi odpowiedzialności za szkody:
 - 1) spowodowane przepięciem, jeżeli nie zamontowano zewnętrznego systemu ochrony przeciw piorunowej, jeżeli przyczyną powstania wypadku ubezpieczeniowego jest uderzenie pioruna, bądź nie podłączono urządzenia zasilanego prądem elektrycznym do instalacji elektrycznej posiadającej uziemienie, o ile producent zaleca podłączenie tego urządzenia do takiej instalacji,
 - 2) w maszynach i wyposażeniu, spowodowane przepięciem, jeżeli urządzenia te w chwili powstania szkody nie były podłączone do urządzenia stabilizującego napięcie robocze (użytkowe) UPS lub innego urządzenia przeciwprzepięciowego z bezpiecznikiem – wyłączenie to dotyczy szkód w sprzęcie, w którym producent (dostawca) zaleca podłączenie tego sprzętu do instalacji elektrycznej posiadającej uziemienie.

3. Towarzystwo nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe:
 - 1) w licznikach oraz miernikach (woltomierzach, amperomierzach itp.), bezpiecznikach, wkładkach topikowych bezpieczników elektrycznych, stycznikach, odgromnikach, żarówkach, czujnikach, grzejnikach, lampach itp.,
 - 2) powstałe w czasie naprawy maszyn, urządzeń, aparatów technicznych, instalacji, sieci elektrycznych oraz elektronicznych oraz podczas prób dokonywanych na maszynach, urządzeniach i aparatach technicznych, z wyjątkiem prób dokonywanych w związku z okresowymi badaniami eksploatacyjnymi (ogłędzinami i przeglądami),
 - 3) w nośnikach danych oraz danych na nich umieszczonych, jeżeli nie stanowią one elementu składowego ubezpieczonego sprzętu i nie były w nim zamontowane.
4. Limit sumy ubezpieczenia na jeden i wszystkie wypadki ubezpieczeniowe wynosi 50 000 zł.
5. W odniesieniu do szkód powstałych w wyniku przepięcia ustanawia się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie w kwocie 300 zł.
6. Pozostałe postanowienia OWU bez zmian.

6. Klauzula – OC z tytułu prowadzenia usług agroturystycznych

1. Za dopłatą dodatkowej składki ochroną ubezpieczeniową mogą zostać objęte szkody wyrządzone osobom trzecim przez spowodowanie czynem niedozwolonym śmierci, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia (szkody na osobie) albo uszkodzenia bądź zniszczenia mienia (szkody w mieniu) w związku z prowadzeniem usług agroturystycznych lub posiadaniem mienia.
2. Poprzez prowadzenie usług agroturystycznych rozumie się: wynajmowanych przez osoby prowadzące gospodarstwo rolne, pokoi i miejsc na ustawienie namiotów, sprzedaży posiłków domowych związanych z odpłatnym pobytem osób trzecich.
3. Poza wyłączeniami określonymi w § 58 OWU wprowadza się dodatkowe wyłączenia odpowiedzialności Towarzystwa za szkody:
 - 1) polegające na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie futer naturalnych, sprzętu komputerowego i audiowizualnego, aparatów fotograficznych i sprzętu optycznego,
 - 2) polegające na zagięciu lub utracie gotówki, kart płatniczych i obciążeniowych, dokumentów, biżuterii, telefonów komórkowych,
 - 3) w rzeczach oddanych na przechowanie,
 - 4) w pojazdach, ich wyposażeniu i rzeczach w nich pozostawionych, w rowerach,
 - 5) w żywych zwierzętach.
4. Limit sumy gwarancyjnej na jeden i wszystkie wypadki ubezpieczeniowe wynosi 10 000 zł.
5. W odniesieniu do szkód powstałych w wyniku prowadzenia usług agroturystycznych ustanawia się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w kwocie 100 zł.
6. Pozostałe postanowienia OWU bez zmian.

7. Klauzula – OC z tytułu uczestniczenia w wystawach

1. Za dopłatą dodatkowej składki ochroną ubezpieczeniową mogą zostać objęte szkody wyrządzone osobom trzecim przez spowodowanie czynem niedozwolonym śmierci, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia (szkody na osobie) albo uszkodzenia bądź zniszczenia mienia (szkody w mieniu)

w związku z uczestnictwem w wystawach na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Towarzystwo ponosi odpowiedzialność za szkody powstałe podczas trwania wystawy na którą Ubezpieczający zgłosił swoją obecność w formie pisemnej.
3. Ubezpieczający zobowiązany jest do postępowania podczas uczestnictwa w wystawie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz regulaminem organizatora, a w szczególności przepisami o ochronie życia i zdrowia, o ochronie przeciwpożarowej, o dozorze technicznym.
4. Zachowując wyłączenia zawarte w § 58 OWU z odpowiedzialności Towarzystwa wyłączone są ponadto szkody:
 - 1) powstałe poza miejscem organizowanej wystawy,
 - 2) wyrządzone przez osoby należące do służb ochrony lub kontroli,
 - 3) wyrządzone przez podwykonawców,
 - 4) powstałe w wyniku przeprowadzania pokazu sztucznych ogni,
 - 5) polegające na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie pojazdów mechanicznych.
5. Limit sumy gwarancyjnej na jeden i wszystkie wypadki ubezpieczeniowe wynosi 30 000 zł.
6. W odniesieniu do szkód powstałych w związku z uczestnictwem w wystawach ustanawia się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w kwocie 300 zł.
7. Pozostałe postanowienia OWU bez zmian.

8. Klauzula – OC wzajemne

1. Za dopłatą dodatkowej składki ochroną ubezpieczeniową mogą zostać objęte szkody wyrządzone innemu Ubezpieczonemu w ramach tej samej umowy spowodowanej czynem niedozwolonym śmierci, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia (szkody na osobie) albo uszkodzenia bądź zniszczenia mienia (szkody w mieniu).
2. Towarzystwo udziela ochrony ubezpieczeniowej podmiotom dokładnie określonym w polisie w rubryce „Inne informacje” lub w załączniku do umowy ubezpieczenia.
3. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 58 OWU, z odpowiedzialności Towarzystwa wyłączone są ponadto szkody:
 - 1) wyrządzone przez pracodawcę pracownikom niezależnie od formy ich zatrudnienia lub przez pracowników pracodawcy,
 - 2) w mieniu będącym przedmiotem wykonywanych prac budowlanych lub montażowych i wszelkim sprzęcie oraz urządzeniach służących do ich wykonania.
4. Suma gwarancyjna ustalona na ryzyko objęte ubezpieczeniem wg niniejszej klauzuli stanowi podlimit w ramach sumy gwarancyjnej ustalonej w umowie ubezpieczenia na wszystkie wypadki ubezpieczeniowe dla OC zakresu standardowego, z zastrzeżeniem § 59 ust. 2 OWU.
5. Ustanawia się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w kwocie 1 000 zł.
6. Pozostałe postanowienia OWU bez zmian.

9. Klauzula – Stempel bankowy i pocztowy

Z zachowaniem pozostałych, nie zmienionych niniejszą klauzulą, postanowień OWU uzgadnia się, że za datę prawidłowego opłacenia składki ubezpieczeniowej uznaje się datę stempla bankowego lub pocztowego uwidocznioną na przelewie bankowym lub pocztowym Ubezpieczającego, potwierdzającą przekazanie środków pieniężnych na rachunek Towarzystwa

o ile płatność została dokonana w terminie określonym w polisie.

10. Klauzula – Akty terrorystyczne

1. Za dopłatą dodatkowej składki ochroną ubezpieczeniową mogą zostać objęte szkody w ubezpieczonym mieniu w zakresie standardowym ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk będące bezpośrednim następstwem aktów terrorystycznych określonych w § 3 pkt 2 OWU.
2. Towarzystwo wypłaci odszkodowanie za zdarzenie wymienione w ust. 1 o ile w jego następstwie przyczyną szkody był pożar, wybuch lub upadek statku powietrznego, a czyn ten nie był wymierzony przeciwko Ubezpieczającemu.
3. Odpowiedzialność Towarzystwa w stosunku do szkód będących następstwem aktów terrorystycznych ograniczona jest do wysokości 100 000 zł nie więcej jednak niż suma ubezpieczenia danego rodzaju mienia.
4. Do niniejszej klauzuli ma zastosowanie § 30 pkt 3 OWU.
5. W odniesieniu do szkód powstałych w wyniku aktów terrorystycznych ustanawia się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie w kwocie 1 000 zł.
6. Pozostałe postanowienia OWU bez zmian.

11. Klauzula – Reprezentanci

1. Za dopłatą dodatkowej składki ochroną ubezpieczeniową w zakresie standardowym ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk mogą zostać objęte szkody powstałe z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa osób, za które Ubezpieczający ponosi odpowiedzialność, z wyłączeniem szkód spowodowanych przez reprezentantów Ubezpieczającego.
2. Za reprezentantów Ubezpieczającego uważa się:
 - 1) dyrektora, jego zastępców i innych pełnomocników uprawnionych do składania i przyjmowania oświadczeń woli w imieniu Ubezpieczającego (przedsiębiorstwa państwowe),
 - 2) członków zarządu, prokurentów oraz pełnomocników uprawnionych do składania i przyjmowania oświadczeń woli w imieniu Ubezpieczającego (spółki akcyjne, spółki z o.o.),
 - 3) wspólników, prokurentów oraz pełnomocników uprawnionych do składania i przyjmowania oświadczeń woli w imieniu Ubezpieczającego (spółki jawne, partnerskie, komandytowe, komandytowo-akcyjne),
 - 4) wspólników oraz umocowane przez nich osoby trzecie (spółki cywilne),
 - 5) przedsiębiorców i ich pełnomocników (osoby fizyczne).
3. Odpowiedzialność Towarzystwa w stosunku do wypadków ubezpieczeniowych na podstawie niniejszej klauzuli ograniczona jest do sumy ubezpieczenia danego rodzaju ubezpieczonego mienia.
4. Do niniejszej klauzuli ma zastosowanie § 30 pkt 3 OWU.
5. Pozostałe postanowienia OWU bez zmian.

12. Klauzula – Katastrofa budowlana

1. Za dopłatą dodatkowej składki ochroną ubezpieczeniową mogą zostać objęte szkody będące skutkiem katastrofy budowlanej określonej w § 3 pkt 14 OWU.
2. Do niniejszej klauzuli mają zastosowanie wyłączenia określone w § 5, 26 oraz 27 OWU.
3. Do niniejszej klauzuli ma zastosowanie § 30 pkt 3 OWU.
4. Limit sumy ubezpieczenia na jeden i wszystkie wypadki ubezpieczeniowe wynosi 500 000 zł, jednak nie więcej niż suma ubezpieczenia danego rodzaju mienia w zakresie standardowym ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk.

5. W odniesieniu do szkód powstałych w wyniku katastrofy budowlanej ustanawia się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie w kwocie 1 000 zł.
6. Pozostałe postanowienia OWU bez zmian.

13. Klauzula – OC z tytułu zanieczyszczenia środowiska

1. Za dopłatą dodatkowej składki ochroną ubezpieczeniową mogą zostać objęte szkody polegające na nagłym i nieprzewidzianym wyładowaniu, rozproszeniu, wydzielaniu się (wycieku) lub ulotnieniu: dymu, sadzy, pary, kwasów, zasad, toksycznych chemikaliów, zbędnych materiałów i innych substancji, uszkadzających lub zanieczyszczających glebę, atmosferę, ciąg wodny lub część powierzchni wody, skutkujące:
 - 1) powstaniem szkody na osobie lub w mieniu, bądź
 - 2) koniecznością poniesienia przez poszkodowanego kosztów usunięcia, neutralizacji lub oczyszczenia gleby z substancji zanieczyszczających, pod warunkiem, że konieczność usunięcia zanieczyszczeń została stwierdzona decyzją administracyjną upoważnionych organów.
2. Towarzystwo ponosi odpowiedzialność wówczas, gdy zostaną spełnione łącznie wszystkie poniższe warunki:
 - 1) zdarzenie powstało w wyniku działania lub zaniechania Ubezpieczającego, w ramach prowadzonej działalności,
 - 2) zdarzenie wywołujące powstanie szkody jest nagłe, przypadkowe, niezamierzone i nieprzewidziane przez Ubezpieczającego zachowującego należytą staranność w prowadzeniu działalności gospodarczej,
 - 3) przyczyna powstania szkody jest bezsporna,
 - 4) wypadek ubezpieczeniowy został potwierdzony protokołem służb ochrony środowiska, straży pożarnej lub Policji,
 - 5) wypadek ubezpieczeniowy powodujący szkodę zaistniał w okresie odpowiedzialności Towarzystwa, a pierwsza szkoda powstała (ujawniła się) nie później niż w ciągu 72 godzin od początku wypadku ubezpieczeniowego.
3. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 58 OWU, z odpowiedzialności Towarzystwa wyłączone są ponadto szkody:
 - 1) polegające na przywróceniu środowiska naturalnego do stanu istniejącego przed szkodą,
 - 2) wynikające z posiadania i użytkowania urządzeń, obiektów i instalacji przeznaczonych do finalnego składowania odpadów lub ich utylizacji,
 - 3) podczas transportu poza miejscem wskazanym w umowie ubezpieczenia, w którym Ubezpieczający prowadzi działalność gospodarczą.
4. Ubezpieczający dodatkowo obowiązany jest:
 - 1) stosować się ściśle do obowiązujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przepisów o ochronie środowiska w sprawie produkowania, przetwarzania, przechowywania i usuwania substancji szkodliwych dla środowiska,
 - 2) należycie użytkować i konserwować urządzenia używane przy czynnościach wymienionych w pkt 1, a także urządzenia zabezpieczające i alarmowe,
 - 3) stosować się do zaleceń wydanych przez służby ochrony środowiska i inne organy administracyjne.
5. W przypadku, gdy Ubezpieczający nie dopełni obowiązków wymienionych w ust. 4, Towarzystwo odmówi wypłaty odszkodowania za zaistniałą szkodę w tej części, w jakiej niedopełnienie tego obowiązku miało wpływ na powstanie lub rozmiar szkody.
6. Limit sumy gwarancyjnej na jeden i wszystkie wypadki ubezpieczeniowe wynosi 30 000 zł.
7. Pozostałe postanowienia OWU bez zmian.

14. Klauzula – Ubezpieczenie słomy i siana złożonego w stogi na terenie gospodarstwa rolnego

1. Za dopłatą dodatkowej składki ochroną ubezpieczeniową mogą zostać objęte szkody w słomie i sianie złożonym w stogi, stanowiących środki obrotowe, będące skutkiem wypadku ubezpieczeniowego powstałego na terenie gospodarstwa rolnego poza siedliskiem w zakresie standardowym ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk, przy czym:
 - 1) limit sumy ubezpieczenia na jeden i wszystkie wypadki ubezpieczeniowe wynosi do 200 000 zł, jednak nie więcej niż 50% sumy ubezpieczenia środków obrotowych ubezpieczonych w zakresie standardowym ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk,
 - 2) suma ubezpieczenia jednego stogu słomy czy siana nie może być większa niż 50 000 zł,
 - 3) zachowana zostanie odległość pomiędzy najbliższymi stogami słomy lub siana wynosząca co najmniej 100 metrów,
 - 4) wokół stogu słomy i siana, w ciągu całego okresu ubezpieczenia, utrzymywany będzie pas gleby w „czarnym ugorze” o szerokości co najmniej 10 metrów – dotyczy przypadku, gdy stogi słomy ustawione będą na gruntach ornych lub łąkach i pastwiskach.
2. Do niniejszej klauzuli mają zastosowanie wyłączenia określone w § 5, 26 oraz 27 OWU.
3. Do niniejszej klauzuli ma zastosowanie § 30 pkt 3 OWU.
4. W odniesieniu do szkód powstałych w słomie i sianie złożonym w stogi poza siedliskiem ustanawia się udział własny w każdej szkodzie w wysokości 10%.
5. Pozostałe postanowienia OWU bez zmian.

15. Klauzula – Przeniesienie mienia

1. Za dopłatą dodatkowej składki ochroną ubezpieczeniową mogą zostać objęte szkody w zakresie standardowym ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk (z wyłączeniem budynków i budowli), powstałe w ubezpieczonym mieniu również w przypadku jego przeniesienia do innej ubezpieczonej lokalizacji.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód powstałych podczas transportu (w tym podczas załadunku i rozładunku), prac demontażowych/budowlano-montażowych (w tym podczas prób i testów).
3. W przypadku szkody, Ubezpieczający zobowiązany jest złożyć oświadczenie o fakcie przeniesienia mienia z określeniem jego sumy ubezpieczenia oraz daty zmiany miejsca ubezpieczenia.
4. Limit odpowiedzialności dla mienia przeniesionego do innej lokalizacji wynosi 30% sumy ubezpieczenia danego rodzaju mienia w zakresie standardowym ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk.
5. Pozostałe postanowienia OWU bez zmian.